

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2023.

Bevezetés

Óvodánk helyi pedagógiai programját a nevelőtestület írta. A legelső programunk írásánál (1996.) segítséget jelentett számunkra a „Csemeszakovácsi” nevelési program. Azonban az évek alatt a nevelőtestület a helyi sajátosságainkra, szellemiségünkre építve készítette el a Testvérkéék Ferences Óvoda Pedagógiai programját.

A Pedagógiai programunk az alábbiakat tartalmazza:

- alapelveink
- személyi, tárgyi feltételek
- gyermekkép
- pedagóguskép
- napirend
- sajátos feladataink
- kapcsolataink

A függelékben a program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő felszerelések jegyzéke található.

Kiemelt feladatunk a hitre nevelés, ami átszövi az egész napot, és a tevékenységi formákat. Programunkat az elmúlt évek tapasztalatai és a KPSZTI szakértői tanácsa alapján átdolgoztuk, egységesebbé tettük.

Tartalomjegyzék

Bevezető	2
Törvényi háttér: Törvények	5
Az óvoda hivatalos adatai	7
1. Helyzetkép az óvodáról	8
1.1. Személyi feltételek	9
1.2. Tárgyi feltételek	9
1.3. Óvodánk arculata	9
2. A Testvérek program nevelési célja	9
2.1. Alapelveink.....	10
2.2. Gyermekkép.....	10
2.3. Pedagóguskép	11
3. A Testvérek program tartalmi felépítése	12
4. „Testvérek plusz” a hitre nevelés	13
4.1. A hitre nevelés lehetőségei a nap folyamán	14
4.2. A nevelés részterületei és a hitre nevelés	15
4.3. A hitre nevelés sajátos eszközei	16
4.4. A hitre nevelés és a családok	17
5. A katolikus óvodai élet megszervezésének elvei	17
5.1. Napirend	17
5.2. Testvérek napirend	18
5.3. Tevékenységek szervezeti formái	19
6. Testi-lelki szükségletek kielégítése	19
6.1. Az egészséges életmód alakítása	20
6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	22
6.3. Társas kapcsolatok	23
6.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	24
7. Tevékenységi formák	26
7.1. Játék	27
7.2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	30
7.3. Munka jellegű tevékenységek	31
8. Fejlesztési tartalmak	33
8.1. Verselés, mesélés	34

8.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	36
8.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	38
8.4. Mozgás.....	41
8.5. A külső világ tevékeny megismerése	43
9. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	49
9.1. A fejlődés nyomon követése	50
10. Óvodai intézményünk kapcsolatrendszere, együttműködési formák	50
10.1. Gyermek-felnőtt kapcsolat alakítása	50
10.2. Gyermek-gyermek kapcsolata	51
10.3. Az óvoda és a család	51
10.4. Az óvoda és iskola kapcsolata	52
10.5. Óvodánk egyéb kapcsolatai	53
11. Intézményünk speciális szolgáltatásai	54
12. Sajátos feladataink	54
12.1. Gyermek-és ifjúságvédelem	54
13. A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszköz és felszerelések jegyzéke	55
Melléletek	56
Assisi Szent Ferenc és a ferences rend	56
Dokumentumaink	63
Érvényességi nyilatkozat	65
Egyetértési nyilatkozat	66
Legitimáció	66

TÖRVÉNYI HÁTTÉR

TÖRVÉNYEK

Magyarország Alaptörvénye (2011.április 11.)

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény

1993. évi. LXXIX. Törvény még érvényben lévő közoktatásról szóló módosításai

A mindenkori költségvetési törvény és módosításai

1997. évi XXXI: tv. A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról módosítása: **2002. évi IX. tv.**

1990. évi. IV. a lelkiismeret és vallásszabadságról, valamint az egyházzól.

Egyházi Törvénykönyv

II. Vatikáni zsinat dokumentumai.

„A nevelés első sorban a család feladata, de ebben rászorul a közösség támogatására. A szülőknek és az általuk nevelői feladattal megbízott személyeknek jogán kívül az államnak is vannak jogai és kötelességei, minthogy feladata az evilági közjót biztosítsa.” (Gravissimum Educationis Momentum 3)

„Az óvodában és iskolában a nevelés és oktatás szoros egységben van. „Az iskola azért tanít, hogy neveljen, vagyis belülről alakítsa az embert.” (Kat.isk.29.)”

„Intézményeiben az egyház küldetését azzal teljesíti, hogy lehetővé teszi, hogy a rábízottaknak „részük lehessen az igazságnak és kegyelemnek Isteni ajándékaiban”(VI.Pál Ecclesiam Suam 15.), azaz tanítjuk a törvényben előírt tananyagot és Krisztus szellemében neveljük tanítványainkat.” (Kat. Isk)

RENDELETEK

Továbbá a fenntartói és helyi (Önkormányzati) rendelet

229/2012.(VIII.28.) Korm. Rendelet: A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

331./2006.(XII.23.) Korm. Rendelet: A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat-és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről.

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet: A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

30/2012.(IX. 28.) EMMI rendelet: Integráló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról

32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet: A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet: A pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről

4/2010. (I. 19.) OKM rendelet: A pedagógiai szakszolgálatokról (jelenleg még)

3/2012. (VI.8.) EMMI rendelet: A 2012/2013. tanév rendjéről

Az 1/1998. (VII. 24.) OM rendelethez 7. számú melléklet a 11/1994. (VI.8.) MKM rendelethez: Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről és módosításai

363/2012. (XII.17.) Korm. Rendelet: Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

AZ ÓVODA HIVATALOS ADATAI

Neve: Testvérkéek Ferences Óvoda

Címe: 1025 Budapest, Szilfa.u.4.

Telefon: 06308918411

OM azonosítója: 034253

Adószáma: 18077689-1-41

**Fenntartó: Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány
1024 Budapest, Margit krt. 23.**

Az intézmény típusa: Egyházi fenntartású közoktatási intézmény, nappali tagozatos, napközi otthonos óvoda.

Intézménybe felvehető maximális létszám: 92 fő

Alaptevékenysége:

85 Oktatás

851 Iskolai előkészítő oktatás (óvodai nevelés)

851000 Óvodai nevelés intézményeinek, programjainak komplex támogatása

58101 Óvodai nevelés

851011 óvodai nevelés, ellátás

Az intézménybe felvehető maximális létszám: 92 fő (4 csoport)

Az alaptevékenységgel összefüggő egyéb tevékenységek:

TEÁOR 562 Rendezvényi étkeztetés és egyéb vendéglátás

5629 Egyéb vendéglátás (ellátottak étkeztetése, munkahelyi étkeztetés)

TEÁOR 890506 Egyházak közösségi és hitéleti tevékenységek támogatása (óvodai keretben szervezett hitoktatás végzése, szentmisék, imaalkalmak, zarándoklatok és lelkigyakorlatok szervezése, szentség-kiszolgáltatás)

TEÁOR 910121 Könyvtár állomány gyarapítása, nyilvántartása

Az intézmény gazdasági rendje: Az intézmény önállóan gazdálkodik a fenntartó által elfogadott és biztosított éves költségvetés alapján. A költségvetés végrehajtásáért az intézményvezetője a felelős. A vagyonnal való rendelkezéshez a fenntartó előzetes írásbeli engedélye szükséges, amelyet a saját belső szabályai alapján köteles meghozni.

1. Helyzetkép

1992-ben a Ferences Rendtartomány visszakapta hasznosításra a Szilfa u. 4. sz. alatti ingatlant. Mint minden visszaadott épület rendkívül rossz állapotban volt ez a ház is. Felújítására a Pasaréten élő ferences testvérek egy alapítványt hoztak létre. Az alapítvány elhatározása alapján a II. kerületi önkormányzat segítségével felújították a lepusztult épületet, amelyben egy szárnyat megkapott a Testvérek Ferences Óvoda. Az óvoda 1995.09.01.-vel megalakult, de működését 1996. január 1.-vel kezdte meg. Az alapítvány helyett 1999. 09.01.-vel az intézmény fenntartója a Kapisztrán Szent Jánosról Nevezett Ferences Rendtartomány lett. A rend legfőbb vezetése a korábban Magyarországon működő két tartományból, a Mairánus és a Kapisztránus provinciából 2006. június 24.-én létrehozta a Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartományt, mint a Kisebb Testvérek Rendjének egyetlen jogi egységét Magyarországon. Ezért változott meg a fenntartónk neve.

Az óvoda épülete a pasaréti plébánia mellett található. A csoportszobák száma 2022-től háromra, majd 2023-ban négyre bővült, két csoportban vegyes életkor szerint foglalkozunk a gyerekekkel, a harmadik csoportban pedig tiszta nagycsoportot alakítottunk ki a hatékonyabb felkészítés elérése érdekében az iskolai életre. Negyedik csoportunkban 2,5 éves kortól fogadjuk a gyerekeket. 92 gyermeket tudunk fogadni óvodánkban. Az épület megfelelő komforttal rendelkezik. Az óvodát zárt udvar veszi körül, amelyet folyamatosan fejlesztünk (árnyékolás, játékok felújítása). A családok többsége általában nagycsalád, ezáltal több testvér is jár hozzánk egy családból az évek folyamán.

Óvodánkban igyekeztünk családi, szeretetteljes légkört kialakítani.

Küldetésünk

A Testvérek Ferences Óvoda dolgozói garanciát vállalunk szakmai felkészültségünk és pedagógiai munkánk színvonalának magas szintű fenntartására.

Elkötelezzük magunkat, hogy a helyi nevelési programnak megfelelően mindent megteszünk annak érdekében, hogy közvetítsük a gyerekek felé az egyetemes és közös keresztény értékeket. Megteremtjük az egyéni képességeket, a gyermeki öntevékenységet figyelembe vevő nyitott, érzelmi alapokon nyugvó óvodai életet.

Testületünk arra törekszik, hogy a gyermekek mindennap érezzék, ők a legértékesebbek számunkra. Barátságos, biztonságos, kiegyensúlyozott óvodai légkör megteremtésével, a tevékenykedtetésre épülő, teljes személyiség és képességfejlesztést szem előtt tartva a játékban rejlő tanulási lehetőségekre alapozva neveljük a reánk bízott gyermekeket.

Valljuk, hogy „Az isteni a gyermek lelkében szunnyad: a nevelőnek kell felébreszteni azt.” (Adrienne Necker de Saussure)

Elutasítunk minden olyan elvet és módszert, ami nem felel meg az óvodás korú gyermek életkori sajátosságainak, fejlődési ütemének és a keresztény hit megalapozására és továbbadására.

Hisszük, hogy a kisgyermeknek játékokra, játszótársakra, rá figyelő, őt meghallgató, segítő és szerető felnőttekre, állandó nyugodt környezetre van szüksége.

A szülőkkel korrekt nevelőpartneri kapcsolat kialakítására törekszünk, a család elsődleges nevelő hatását elfogadjuk, tiszteletben tartjuk, építünk rá. Mindezt olyan pedagógusokkal és

az őket segítő technikai dolgozókkal garantáljuk, akik hivatásként tekintenek munkájukra, hitükben elkötelezettek, szakmailag megújulni tudók és **gyermekszeretők**.

A külső és belső kommunikáció hatékony működtetésével partnereink reális, - keresztény értékrenddel nem ellentmondó - igényének figyelembe vételével tervezzük a nevelőmunka folyamatát. Belső szakmai értékelési rendszerünk működtetésével a nevelőmunka hatékonyságának növelésére törekszünk

1.1. Személyi feltételek

Óvodánkban hét felsőfokú végzettségű óvodapedagógus dolgozik. Óvodapedagógusainkat jellemzi a folyamatos önképzés. Négy dajka és egy pedagógiai asszisztens segíti munkánkat. Óvodánk dolgozói összlétszáma: tizenkét fő.

Amennyiben változás következne be a személyi állományban, az új dolgozó kiválasztásánál elsődleges szempont, hogy megfelelő szakmai tudással rendelkező, hitében elkötelezett, gyermekszerető, és önmagára igényes ember legyen.

1.2. Tárgyi feltételek

Óvodánk jól felszerelt intézmény. A csoportszobákat természetes anyagból készült tárgyakkal rendeztük be, az elhasználódott bútorokat, játékokat folyamatosan lecseréljük, fejlesztjük. Az óvoda felszereltsége biztonságos, a baleset megelőzését szolgálja. Törekszünk arra, hogy minden pályázati lehetőséget kihasználjunk ennek érdekében. Az óvoda megfelelő munkakörnyezetet biztosít a munkatársaknak és lehetőséget teremt a szülők befogadására.

1.3. Óvodánk arculata

Óvodánk védőszentje Assisi Szent Ferenc, a Kisebbségi Rendjének alapítója, aki maga is a kicsiséget, az alázatosságot hangsúlyozta. „ Ne legyünk bölcsök test szerint, se okosak, hanem inkább egyszerűek, alázatosak és tiszták” (Assisi Szent Ferenc: Levél a hívőkhöz) Óvodánk neve is ebből a szellemiségből ered. A „testvérek” névvel is ehhez a ferences testvéri közösséghez szerettünk volna csatlakozni. Ezért tartottuk fontosnak programunkban részletesen is megjeleníteni Szent Ferenc életét, illetve a ferences rend történetét. (lsd. 43. o.)

2. A Testvérek program nevelési célja

Programunk célja gyermekeink katolikus szellemiségben történő nevelése, a hit megalapozása a családdal együtt.

„ Keresztény nevelésen értjük azt a tudatos és rendszeres személyiségfejlesztő tevékenységet, amely közvetve vagy közvetlenül az ember végső céljának, az üdvösségnek a megvalósulását szolgálja Jézus Krisztus tanítása és rendelése szerint, az Egyház nevelése által.”

Személyiségük fejlesztése olyan alapokon, ahol dominál az egészséges életmódra nevelés, a játék, és az a gyermeki önállóság, amely egy kis létszámú, családi környezetben valósítható meg.

Ezek a folyamatok adják számunkra -egységet képezve- a fejlesztő munkánk alapját. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

2.1. Alapelveink

Mindenkor biztosítjuk a gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

A gyermek személyiségéből, legtermészetesebb megnyilvánulásából kiindulva, olyan szeretetteljes, bizalmon alapuló, befogadó légkör megteremtése, amelyben a gyermeket megbecsülés, tisztelet, elfogadás és szeretet övezi.

- Isten képmásának tiszteletben tartása a másokban.
- Nyugodt, biztonságot adó, békés, vidám légkör megteremtése, amelyben elsősorban a gyermeki szabad játékot hangsúlyozzuk, amely segíti a gyermek személyiségének fejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvónő és a dajka azonosulási minta a gyermekek számára, a gyermekek közösségi életének irányítója, aki a gyermekekkel együtt él és mindig tudja, hogy melyek a soron következő feladatok, milyen útmutatásra, biztatásra van szüksége az adott szituációban a gyermeknek. Az óvodai nevelés során alkalmazkodott pedagógiai intézkedések mindenkor a gyermek személyiségéhez, egyéni képességeihez és a keresztény értékrendhez kell igazodniuk.

2.2. Gyermekkép

„ A keresztény ember számára a gyermek **Isten ajándéka**, az élet folytonosságának láncszeme. Az Isten adta természet és erkölcs törvényei szerint lép életbe, és az Isten adta törvények szerint kell belőle embert fejleszteni. Érték, mert fejlődő életbimbó, érték, mert Istentől származik, **érték, mert halhatatlan lélek lakik benne.**”

(Dr. Marcell Mihály)

Célunk olyan gyermek nevelése, aki érzelmileg gazdag, érdeklődő, önmagát értékelni tudó, nyitott személyiség, aki képes mások elfogadására.

A gyermek fejlődése során az ismereteket, tapasztalatokat környezetéből szívja magába. A vele kapcsolatban levő felnőttek feladata, hogy a katolikus óvodai nevelés során olyan gyermekközpontú, befogadó környezetet teremtsen a gyermek maga köré,

amely segíti érdeklődését, mozgatja belső kreativitását, s utat nyit Isten szavának: „Törvényemet belsejükbé helyezem, szívükbé írom be.” (Jeremiás 31.33)

Az óvodai nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszik és biztosítja a gyermekek számára a nemektől függetlenül az egyenlő hozzáférést minden típusú játéktevékenységhez, ezáltal elősegítve a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

2.3. Pedagóguskép

Olyan óvodapedagógus-kép elérésére törekszünk, akire a gyermeki személyiség tisztelete, a humanizmus, a pedagógiai optimizmus a jellemző. Megértő, elfogadó és együttérző, jól felkészült szakember, aki képes megújulni.

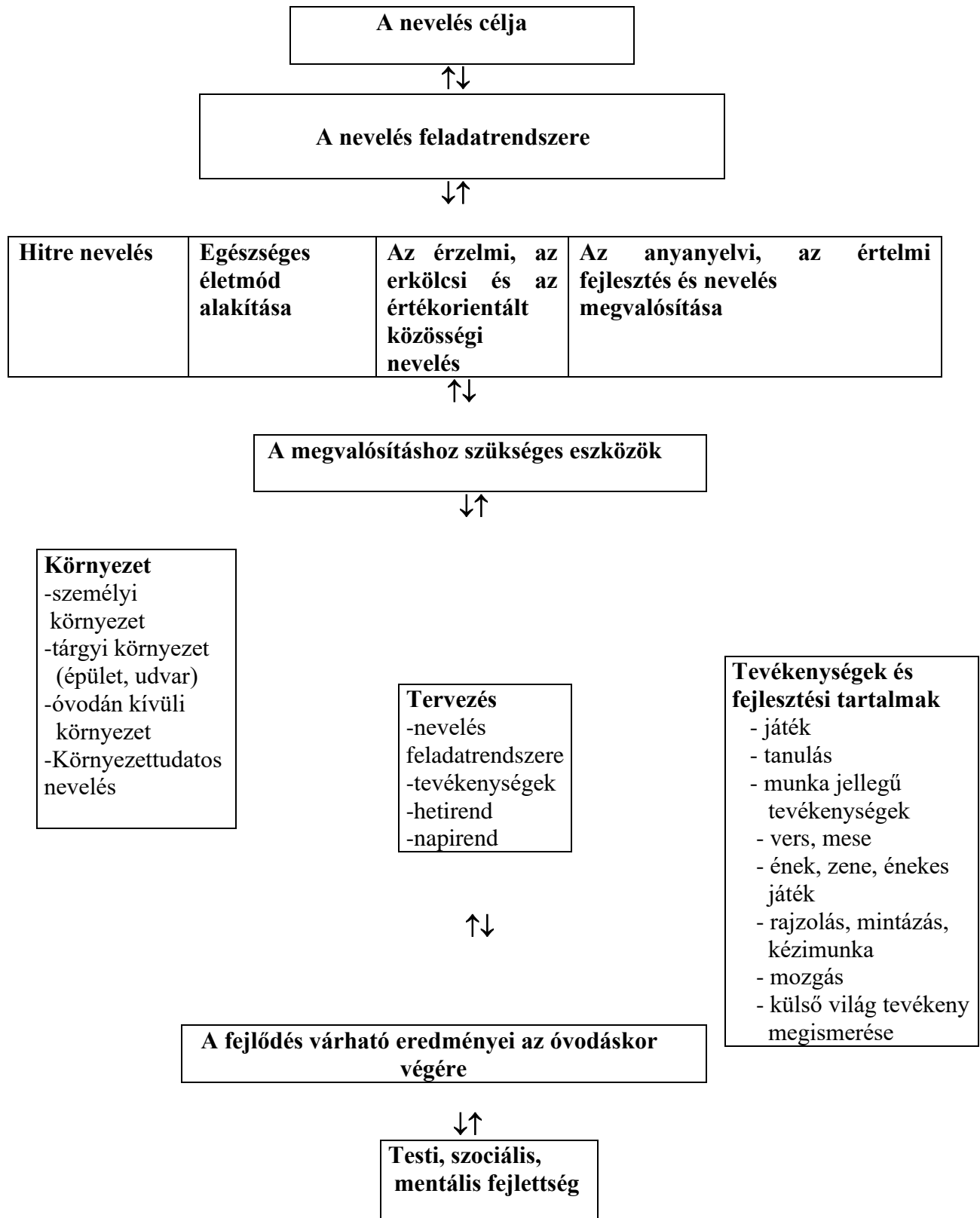
Olyan pedagógus, akinek nagy a felelőssége abban, hogy milyen viselkedési formákat közvetít a gyerekek felé, mert ha elfogadó, szeretettel teli, a gyerekek is elfogadók, szeretettel teliek lesznek egymás felé.

A nevelő olyan személy, aki lelki értelemben „nemz”. Ebből a szempontból a nevelést igaz és sajátos apostolkodásnak tekinthetjük. Eleven közösség, mely nem csupán mély kapcsolatot jelent a nevelő és a növendék között, hanem mindkettőjüket részesíti az igazságban és a személyben annak a célnak szemmel tartásával, amelyre minden embert meghív az Atya, a Fiú, a Szentlélek Isten. (II. János Pál Levele a családokhoz)

Igyekszünk megteremteni a megfelelő összhangot a pedagógusok, dolgozóink között, amihez nagy segítséget nyújtanak a közös lelkigyakorlatok, közös imák, továbbképzések. A megfelelő lelki táplálék „létszükséglet” a pedagógus számára, hiszen csak az tud hitre nevelni, aki maga is élő hittel rendelkezik.

„ A katolikus nevelő munkája során bemutatja az imádság és a munka egységét....abban a tudatban végzi munkáját, hogy Isten őt a nevelői feladatra meghívta. Az elhivatottság tudatát belső rendet és harmóniát kölcsönöz a katolikus nevelőnek, oktató-nevelő munkájában és kollegális-testvéri kapcsolataiban az őt körülvevő közösségek (család, iskola, egyházi közösség, haza, emberiség) iránti elkötelezett és felelős cselekvésre ösztönzi. (Etikai kódex)

3. A Testvérek program tartalmi felépítése

4. „Testvérek plusz” a hitre nevelés

„a krisztushívők, mivel a kereszténységben az evangélium tanításának megfelelő életre kapnak meghívást, jogosultak a keresztény nevelésre, mely az érett emberi személy kialakulásán kívül az üdvösség titkának megismerésére is kellőképpen megtanítja őket, (Egyházi Törvénykönyv 217. kánon.)

Óvodánkban kiemelt feladatot kap a hitre nevelés. Ez jelentkezik egyrészt a hittan tevékenységben, és a napi áhítatokban, másrészt viszont meghatározza egész napunkat. Célunk a hit megalapozása - családokkal összhangban- a feladatok ennek rendelődnek alá. Ennek érdekében igyekszünk kialakítani a gyermekekben az Isten iránti bizalmat, hogy megérezzék, Ő életünk, örömünk és reménységünk forrása. Ezen túl pedig éreztetjük a gyerekekkel, hogy egy nagycsaládhoz, Isten családjához, az Egyházhhoz tartoznak. Mindezekhez elsősorban hiteles példát igyekszünk nyújtani.

Óvodánkban zajló hitre nevelést a szentírási és teológiai alapelvekre építjük. Az evangéliumok bemutatják Jézus szeretetét a gyermekek iránt: " Hagyjátok a kisgyermeket, ne akadályozzátok őket, hogy hozzám jöjjenek, mely ilyeneké a mennyek országa" (Mt 19,15) Olyan közeget próbálunk teremteni, ami nem akadályozza, hanem segíti a gyerekeket, hogy közelebb jussanak Jézushoz.

A keresztény nevelési gyakorlat kialakításában szükséges fogódzókat nyújtanak azok a teológiai alapelvek, amelyek hitünket is meghatározzák.

- a) Minden ember Isten teremtménye. Ebből a tényből következik az is, hogy ő határozza meg életünk célját.
- b) Az ember Isten képmása. Ez a képmáság teszi őt különlegessé a teremtmények között. Az ember Istenhez való hasonlatosságát lélek teszi, amely halhatatlan.
- c) Az ősbűn következtében az emberi természet megsérült. Isten azonban Egyszülött Fiát küldte el, hogy általa kiengesztelődjön az emberiséggel.
- d) Az Egyház a kegyelem jele és eszköze. A keresztény nevelés az Egyház küldetésének része.

A személyiség alakulásában négy tényező játszik szerepet: a velünk született adottságok, a szabad akarat, a környezeti hatások, és hitünk szerint az isteni kegyelem. Ezért komoly felelősségünk van abban, hogy közvetítsük ezt a kegyelmet és megfelelő környezeti hatásokat biztosítsunk a gyerekek számára, ezzel segítve őket az üdvösségre. Így elmondhatjuk, hogy " amely közvetve vagy közvetlenül az ember végső céljának, az üdvösség megvalósulását szolgálja Jézus Krisztus tanítása és rendelése szerint, az Egyház nevelése által " (Csanádi Béla: Keresztény valláspedagógia).

A gyermek első találkozása a külvilággal az óvodában történik, és nem mindegy, hogy ez a találkozás milyen. A (2,5-) 3-7 éves korú gyermek a nap nagy részét az óvodában tölti, tehát nagy jelentőséggel bír az intézmény szellemisége. " Az óvodai nevelés célja, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. " (Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja) Ebbe beletartozik mind a testi, mind a lelki szükségletek kielégítése. A gyermekekben él a transzcendensre való

nyitottság, különösen akkor, ha ezt otthon is táplálják. A vallási nevelés ebben a korban akkor a legeredményesebb, ha átfogja az egész napi tevékenységet.

Ezért igyekszünk sokrétű és színes tapasztalatokat nyújtani a gyerekeknek a keresztény erkölcstről és szokásokról. Ugyanakkor a vallásos nevelést nem helyezzük a nevelési program fölé, sem alá, hanem integráljuk abba. A gyerekek alapvető tevékenységeik - játék, tevékenységbe ágyazott tanulás, munka jellegű tevékenységek - közben sajátítják el azokat a normákat, amelyek a keresztény értékrendet alkotják: türelem, szelídség szolgálat stb.

4.1. A hitre nevelés lehetőségei a nap folyamán

Fontos, hogy felismerjük és kiaknázzuk a lehetőségeket. Mivel a gyerekek a nap nagy részét az óvodában töltik, számtalan olyan alkalom van, amikor direkt vagy indirekt módon közvetíthetjük számukra a hitet. Ezek előfordulhatnak a kötetlen játékidő alatt, de a szervezett tevékenységekben is.

A gyermek számára a játék életforma. Ebben fejezi ki magát, gondolatait. Lehetőséget kell teremteni, hogy a vallási nevelés a játékot is átszője. A szeretetteljes, nyugodt légkör segíti az együttműködés kialakulását. A szabályjáték jó alkalom az alázat, a lelkiismeret, az önfegyelem nevelésére. Az építő játékban átélheti annak örömét, hogy ő hozott létre valamit. A szerepjátékokban egy-egy megfelelő játékeszköz megindíthatja a gyerek fantáziáját, hogy egy közösen átélt vallásos élményt, elhangzott szentírási történetet eljátsszon.

A verselés, mesélés az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet. Élmény lehet a rút, a groteszk, a torz, a rémületes is, többnyire az erkölcsi rosszal, elítélendő vele együtt. Mivel a gyerekek ebben a korban inkább a külső értékekkel azonosulnak, az ilyen párosítások megfelelő módon alakítják a személyiségfejlődést, mivel a széppel és ezen keresztül a jóval, az igazsággal azonosulnak. Ezért fontosak a népmesék, mert ezek egy archaikus korban születtek, amikor a Tízparancsolat törvényei még sokkal inkább beépültek a mindennapokba.

Az ének- zene, énekes játékok, gyermektánc dalanyaga a magyar gyermekjátékok hagyományanyagából merít. A gyermekjátékok egy része a felnőtt népszokásokat tükrözi, s így a hagyományápolás szempontjából is fontos. a körjátékok sok olyan helyzetet teremtenek, amik erősítik az összetartozást, barátságot (kézfogás, párválasztás stb.). Lehetőség van vallásos dalok tanítására, amiket a gyerekek nagyon szeretnek, az ovis-miséknél felhasználhatják tudásukat, ami büszkeséggel tölti el őket.

A gyerekeknek módjuk van a nap folyamán is rajzolásra, gyurmázásra, de szervezett vizuális tevékenység: rajzolás, mintázás, kézimunka kifejezett célja, hogy a gyerekek az élményeiket, érzelmeiket, ismereteiket ábrázolás útján is ki tudják fejezni. Ezáltal fejlődik esztétikai érzékük, fantáziájuk, kreativitásuk. Felfedezik az alkotás örömét. Ezen tevékenységek témái is kapcsolódnak a naptári és keresztény ünnepeihez.

A külső világ - természeti és társadalmi környezet- tevékeny megismerése számtalan lehetőséget nyújt: a teremtett világra való rácsodálkozás, Isten gondviselő szeretetének megéreztetése, az emberi felelősség fontosságának bemutatása, de akár ünnepekhez kapcsolódóan látogatás a templomba, stb.

A mozgás nagyon fontos a (2,5-) 3-7 éves gyerekek számára. Fő cél a gyerekek természetes mozgáskedvének megtartása, rendszeres mozgással az egészség megőrzése. A keresztény nevelés célkitűzéseinek megfelelően jókedvvel, vidámsággal, dicsérettel, buzdítással vegyünk rá minden gyereket, hogy akaraterejét megfeszítve szerezze meg uralmát a teste felett és kiszabaduljon a lustaság és tespedés uralmából.

A munka jellegű tevékenységek elsősorban a gyerek önmagával kapcsolatos tevékenységeit jelentik, ezen kívül a társakért végzett feladatokat: naposság, különböző megbízások teljesítése. Fontos, hogy a gyerekek megszeressék a munkát, és kellő alázattal, a szolgálat elfogadásával teljesítsék a rájuk háruló feladatot.

4.2. A nevelés részterületei és a hitre nevelés

A testi nevelés nem kerülhet háttérbe a vallási neveléssel szemben, hiszen Isten az embert test és lélek egységének teremtette. " A katolikus óvodában a testi nevelés azt a célt szolgálja, hogy a gyermek megtanuljon vigyázni egészségére, örömét lelje a testedzésben izomzata megerősödjön, és akaraterejével próbálja megszerezni teste felett az uralmat " (Orossné Seper Ildikó: Óvodások hitre nevelése)

A testi neveléshez, hozzátartozik az egészséges életmód kialakítása, ami sok területen érvényesülhet: változatos, vitamindús táplálkozás, megfelelő ruházkodás, ami a környezeti és időjárási körülményeknek megfelel, tisztálkodás, testápolás fontosságának hangsúlyozása; mozgás, kirándulás megszerettetése, a környezet védelme. Mindez leghatékonyabban a személyes példán keresztül adható át.

„Az értelmi nevelés célja, hogy a gyermekek képesek legyenek az ismereteket befogadni és önálló értelmi tevékenységet tudjanak folytatni. Minden ismeretüket célra rendeljék, azaz a forráshoz Istenhez visszavezessék. Így alakuljon ki bennük a hit- és szeretetközpontú tudás, a bölcsesség" (im.31.). A 3-7 éves gyermekek életkori sajátossága az érdeklődés és kíváncsiság, amire építve változatos tevékenységeken keresztül szerezhethet tapasztalatokat. A beszéd és a gondolkodás szoros kapcsolatban áll egymással. Ezért az értelmi nevelésen belül kiemelt jelentőségű a kommunikáció fejlesztése. Fontos ránevelni a gyerekeket, hogy szeretettel és tisztelettel beszéljenek egymással és a felnőttekkel.

A gyerekeknek még nincsenek fogalmai az erkölcsről, a jóról és a rosszról. Az a jó, ami neki jó, és az a rossz, ami neki rossz. A lelkiismeret, a törvény belsővé válása csak később alakul ki.

„Az erkölcsi nevelés célja, hogy segítsük a gyerekeket abban, hogy saját magukat és környezetükhöz való viszonyukat tudatosan a krisztusi élet szerint szabadon formálhassák” (im.32).

„Az esztétikai nevelés célja, hogy a gyermekek tervszerű irányítással képessé váljanak a szép befogadására az őket körülvevő világban (természeti és társadalmi környezet), valamint az emberi alkotásokban, a műalkotásokban, és a szép cselekvésre törekedjenek tevékenységükben, életükben " (im.33.).

Az óvodában az esztétikai jellegű tevékenységi ágakon - ének, zene, énekes játék, gyermektánc, verselés, mesélés, rajzolás, mintázás, kézimunka - kívül is számtalan lehetőség adódhat az esztétikum bemutatására, érzékeltetésére (egy szép falevél, a madarak éneke stb.)

Fontos, hogy felkeltsük az esztétikum igényét a gyerekekben saját magukkal, munkájukkal szemben.

Az óvodáskorú gyermek egyik legfontosabb sajátossága magatartásának, gondolkodásának érzelmi motiváltsága. A 3-7 éves gyereket érzelmek vezérik, ezért fontos, hogy az óvodában érzelmi biztonság, derűs, szeretetteli légkör vegye körül. „Az érzelmi nevelés célja, hogy a gyerekek egymás közötti, és a felnőttekkel való viszonyát is a szeretet érzelmei jelezzék: a bizalom, a türelem, az önzetlenség, a megértés, az egymásra figyelés, a nagylelkűség, a jó szándék, a segítőkészség, az empátia és az együttérzés.” (im. 36.) Mindezek a közösségben fejlődnek. Az óvoda tehát a család után az első fontos szocializációs közeg.

4.3. A hitre nevelés sajátos eszközei

A vallási nevelésnek a nevelés egészébe kell épülnie, hiszen csak így lehet igazán hatékony. Ebből számos eszköz adódhat, de ebből kiemelkednek az imádságra nevelés és az ünnepek.

A gyerekek, amikor 3-4 évesen óvodába kerülnek - annak ellenére, hogy legtöbbször vallásos családból kerül ki, akik otthon együtt imádkoznak - értelmi képességeikhez mérten - csak sejtelmek vannak az imádságról és annak lényegéről, Ezért szükségesek a kellő előkészületek, a csend megteremtése, gyertyagyújtás. Fontos, hogy minden gyermek részese legyen a közös imának. Óvodánkban a reggeli közös áhítat során egy kis fakeresztet adunk körbe, amivel mindenki hálát adhat, vagy kérhet valamit a mennyei Atyától. Ha valakinek nem jut eszébe semmi, vagy épp nincs kedve megosztani velünk gondolatait, csak annyit mond, hogy Ámen, és máris részese lett a közösség imájának. Heti egy alkalommal van hitre nevelés. A játékos tevékenységek segítenek a gyerekeknek közelebb jutni a hithez. Étkezések előtt és után változatos imákkal hálát adunk az ételért és gondviselésért. Havi rendszerességgel közös szentmisén veszünk részt a plébánián, amire a szülőket is hívjuk. Így a gyerekek bensőségesebb környezetben is ismerkedhetnek a templomi viselkedési szokásokkal, a liturgia eszközeivel.

Igyekszünk megtanítani a gyerekeket ünnepelni, az ünnepek valódi mélységeit megértetni. Az óvoda ünnepei az egyházi évhez kapcsolódnak. Mivel azonban sok ünnep színesíti a hétköznapokat, szeretnénk a legfontosabbakat kiemelni. Mivel óvodánk ferences óvoda, ezért Szent Ferenc ünnepe nálunk nagy esemény, amire a gyerekek rövid műsorral - Szent Ferenc életéből vett apró történettel, dallal - készülnek. Az adventi készülődést egy közös koszorúkötéssel kezdjük, majd a gyerekekkel minden nap közelebb jutunk a betlehemi barlanghoz egy jelképes úton. A karácsony ünnepelése a néphagyományokra épül. Nem a Szenteste intim családi jellegét akarjuk utánozni, hanem a szülőkkel együtt emlékezni a Karácsony lényegére. A nagybőjti időszakban többször átlátogatunk a templomba, hamvazószerdán, vagy külön keresztútra, így készülve legszentebb ünnepünkre, a Húsvétra. A vallásos ünnepeken kívül fontosnak tartjuk a nemzeti ünnepek megünneplését is, különösen március 15.-ét, ami közelebb áll a gyerekekhez. A vallási neveléshez hozzátartozik a hazaszeretetre nevelés is. Az óvodai évet mindig közös Veni Sancte misével kezdjük és Te Deummal zárjuk, ezzel téve Isten kezébe egész évünket.

4.4. A hitre nevelés és a családok

„A szülők adtak életet gyermekeiknek, ezért az ő súlyos kötelességük azok felnevelése, őket kell tehát tekinteni az első és legfontosabb nevelőnek... A szülőknek az iskola megválasztásában kijár a valódi szabadság, mivel első helyen és elidegeníthetetlenül az övék a gyermeknevelés gondja kötelessége”.- mondja a II. Vatikáni Zsinat. A keresztény családok küldetése, hogy az Isten Országának örömhírét továbbadják. Ezért igyekszünk a családokkal szoros kapcsolatot kialakítani, ami által kölcsönösen erősítjük egymást. Ez az együttműködés széles körben megnyilvánul. Óvodai ünnepeink nagy részét a szülőkkel együtt tartjuk. Egy-egy műsor után mindig van egy kis agapé, amire a családok hozzák a süteményeket, üdítőket. Az év eleji Veni Sancte misét mindig egy közös kirándulás keretében tartjuk. Itt új barátságok alakulhatnak ki a szülők között is, és jó alkalom nyílik a kötetlenebb beszélgetésekre is. A közös játékok erősítik a családokat, de az óvoda kis és nagy közösségét is. Havonta egyszer igyekszünk közösen elmenni a templomba valamilyen liturgikus eseményre: szentmise, keresztút, litánia, stb. Ezekre a szülőket is hívjuk és várjuk. Mindezek nemcsak azért fontosak, hogy a szülők jobban beláthassanak az óvodai életbe, a gyerekek jobban érezhetik, hogy egy közösséghez tartoznak, a szülők megerősítést kapjanak hivatásukban, hanem azért is, hogy közösen jellé váljunk, ami messzire világít, mint a hegy tetején lévő lámpás.

5. A katolikus óvodai élet megszervezésének elvei

5.1. Napirend

A napirend a gyermekeknek olyan, ami nyugodt egymás mellett éleést, ezzel biztonságot ad. Fontos, hogy jól átgondolt legyen, hiszen így működik minden tevékenység optimális szinten legyen a játék, munka, gondozás, "tanulás", stb. .A napi ritmus, a szokások, az egészséges életmód nélkülözhetetlen velejárói. Az egyes napirendi pontok, a végzett tevékenységek rendszeresen a szokott időben történjenek. Alvásra, pihenésre szüksége van a gyermek idegrendszerének. Feladatunk biztosítani a gyermekek alapvető biológiai szükségleteiből fakadó alvás lehetőségét, melynek egy része az óvodában töltött időre esik. Gondoskodunk az alváshoz, pihenéshez szükséges feltételek biztosításáról: kiszellőztetett csoportszoba, lehetőleg folyamatosan cserélődő levegő biztosításával, nyugodt, csendes légkör, alvás előtti halk zene, mesélés biztosítása, tiszteletben tartjuk az otthonról hozott alvási, „balesetmentes” kellékeket. Feladatunk tudomásul venni, hogy a gyerekeknek különböző korban eltérő az alvás igénye, ezért a nem alvó gyerek csendben pihenhet az ágyán játékaival, nem zavarva alvó társát.

A napirend kialakításánál összehangoljuk az étkezés, tisztálkodás, öltözködés időpontjait mind a két csoporttal. Abból a szempontból viszont rugalmasan kezeljük, hogy a gyermeki kezdeményezés az előre nem tervezett, de fontos események felbukkanása is beleférjen, de a keretek fő pontjaihoz ragaszkodunk, így biztosítva a gyermekek biztonságérzetét, tájékozódó képességét, szokások kialakulását. A napirend kialakításánál figyelembe vesszük az évszaktól eredő lehetőségeket (pl. a tavaszi, nyári időszakban a tevékenységek udvaron történő megszervezése). A napirend tervezésénél törekszünk a minél hosszabb játékidő biztosítására, szervezett tevékenységek időpontját nem terve

5.2. Testvérek napirend

7h-11:45h	<ul style="list-style-type: none"> • Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) • Játék, párhuzamosan tervezett differenciált tevékenység a csoportszobában vagy a szabadban • Hitre nevelés, az elcsendesedés feltételeinek megteremtése • Mindennapos frissítő mozgás vagy tervszerűen kötött mozgás (csoportszobában, nagyteremben, vagy a szabadban) • Ismerkedés a teremtett világgal, megfigyelések végzése spontán és szervezett formában • Az egészséges életmódot segítő egyéb tevékenységek a szabad levegőn • Tevékenységbe ágyazott, a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek közvetítése, tevékenységekben megvalósuló tanulás <ul style="list-style-type: none"> ○ Verselés, mesélés ○ Ének-zene, énekes játék, gyermektánc ○ Rajzolás, mintázás, kézimunka ○ Mozgás ○ A külső világ tevékeny megismerése <ul style="list-style-type: none"> ▪ Matematikai tapasztalatok szerzése
11,45h- 14:45h	<ul style="list-style-type: none"> • Gondozási feladatok: tisztálkodó tevékenységek (tisztálkodás, öltözködés) • Étkezés • Pihenés • Ezen tevékenységek feltételeinek megteremtése (munkajellegű tevékenységek)
14:45h-17h	<ul style="list-style-type: none"> • Gondozási feladatok (ébredés, tisztálkodás, étkezés, levegőzés) • Játék, párhuzamosan végezhető tevékenység a teremben vagy az udvaron az évszaktól függően a szülők érkezéséig

5.3. Tevékenységek szervezeti formái

Párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezése, szervezése	Szervezett tevékenység	Tevékenységek formái
<ul style="list-style-type: none"> • Játék • Verselés, mesélés • Ének-zene, énekes játék, gyermektánc • Rajzolás, mintázás, kézimunka • Mozgás • A külső világ tevékeny megismerése <ul style="list-style-type: none"> ○ Matematikai tartalmú tapasztalatok • Munka jellegű tevékenységek 	<ul style="list-style-type: none"> • Hitre nevelés • Ének-zene, énekes játék, gyermektánc (alkalomtól, témától függően) • Mozgás • Mozgásos játék (mindennapos mozgás) 	<p>Egyéni, mikro-csoportos, frontális</p> <p>a témakörnek és a gyermekek fejlesztésének megfelelően</p>

6. Testi-lelki szükségletek kielégítése

Cél

- Igény felkeltése a kellemes, nyugodt környezet létrehozására.
- A kisgyermek mozgásigényének a kielégítése, és a testi épség védelme.
- Szociális érzékenység fejlesztése (az óvodának csak kiegészítő szerepe van a családi szocializáció mellett).
- A helyes életritmushoz való közelítés igényének alakítására törekvés.
- Érzelmi biztonság érzetének nyújtása: a családból a kulturális környezetbe való kilépés fogalmának kialakítása érzelmi biztonságot adó légkör teremtésével.
- Önállósági és öntevékenységi vágy alakulásának segítése.

- Pozitív magatartási modellek, tevékenységek modelljeinek megmutatása.
- Konfliktusmegoldó képességek alakítása.
- Egymás iránti bizalom kialakítása.
- A csoportszobákhoz való alkalmazkodás képességeinek fejlesztése.
- Alapvető táplálkozási, pihenési, testápolási, öltözködési, mozgásos szokások modelljeinek bemutatása.
- Törekvés a társadalmi elvárásokhoz való alkalmazkodásra- civilizált, kultúrált életmód szokásainak elsajátítása.
- A család nevelőmunkájának és az óvodai nevelésnek a közelítésére való törekvés (a családi háttér ismeretének tükrében).

Tartalom

Az egészséges életmód alakítása

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált

közösségi nevelés

Értelmi fejlesztés, nevelés

Sikerkritériumok

- Törekedjen a gyermek egészsége megőrzésére, az alapvető egészségvédő és egészségmegőrző szokások megtartására.
- Önállóan tudja kielégíteni alapvető testi szükségleteit.
- Tudjon kapcsolatot teremteni.
- Az óvodáskor folyamán lejátsszódó én fejlődési mechanizmusok tudatában a gyermek vágyait fokozatosan hozza összhangba a valósággal.
- Az ösztöntörekvések fokozatos alávetése a közösséget meghatározó törvényeknek.
- Alakuljon szokásrendje.
- Fogadja el a közösséget, alkalmazkodjon társaihoz, környezetéhez.

6.1. Az egészséges életmód alakítása

A köznevelési törvény módosításának megfelelően (20/2012.VIII.31. EMMI rendelet) az óvodai egészségnevelés, a gyermek egészségének, biztonságának védelmével kapcsolatos feladatokat kiemelten kezeli.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényeinek alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Cél

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott élettémpó kialakítása.
- Alvás és pihenésszükségletek kielégítése.
- A környezet tisztántartására, a környezet rendjének óvására való igény kialakítása.
- A megfelelő egészségügyi szokások elsajátítása, egészségmegőrzés, betegségmegelőzés szokásainak alakítása.

- A szervezet ellenálló képességének művelése.
- A helyes testtartás elsajátítása- az e téren különösen nagy nehézséget mutató gyermekekre való felfigyelés, szükség esetén differenciált segítségnyújtás.
- Az óvodai életritmus és a családi életrend közelítésére való törekvés.
- Helyes táplálkozási szokások kialakítása: az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve a tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés,
- a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- A kulturált étkezés illemszabályainak megismertetése.
- Egészségmegőrző szokások kialakítása.
- Öltözködési szokások fejlesztése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

Feltételek

A fejlesztési eredmények érdekében kívánatos feltételek:

- tágas, világos csoportszoba,
- higiénikus, gondozott mellékhelyiségek,
- sokféle mozgáslehetőséget biztosító játszóudvar,
- megfelelő napirend
- a családdal való együttműködés (szokásainak ismerete: személyi és mentálhigiéné, öltözködés, napirend, étkezési szokások, szabadidős szokások stb.)

Óvodapedagógusi feladatok:

- A gyermek életkorának megfelelő, párhuzamos tevékenységek végzését lehetővé tevő optimális életritmus kialakítása a napirendben.
- Az időkeretek rugalmas alkalmazása a napirendben (kivéve étkezések).
- A gyermekek szükségleteinek kielégítése a nap folyamán; folyadék biztosítása a csoportszobában.
- A gyerekekkel közösen kialakított – életkori fejlettségi szintet szem előtt tartva – szabályrendszer betartásának figyelemmel kísérése
- Gyerekek számára az egészséges ételek biztosítása, cukros üdítők, ételek kerülése
- A kulturált étkezés szokásainak megismertetése, gyakoroltatása (evőeszközök, papírszalvéta használata), ezek feltételeinek megteremtése.
- Asztalterítés technikájára, esztétikumára való odafigyelés.
- Gondozási feladatoknál:
 - helyes mosdó illetve WC használatra való odafigyelés,
 - fogmosás technikájának megismertetése, elsajátítása,
 - öltözködésnél egyéni szükségletek szerint segítségnyújtás.
- A gyermek levegőzésének biztosítása mindennap (időjárás figyelembe vételével).
- A gyerekek biztonságát mindenkor szem előtt tartja: a gyerekekkel ismerteti az eszközök helyes balesetmentes használatát. Sérült eszközöket nem használhat a gyerekekkel.

Sikerkritériumok

Önálló:

- a tisztálkodásban, a tisztálkodási eszközök megválasztásában és azok használatában,
- a WC használatkor,
- fogápolásban,
- öltözködésben, képes megválasztani a helyes sorrendet is, igényli ruhája rendezettségét,
- önkiszolgáláskor,
- a kimerített étel mennyiségének megítélésében,
- az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában,
- öltözködésének rendben tartásában.

Megfelelően használja:

- a játék és egyéb eszközöket: az evőeszközöket (kés, villa, kanál),
- az óvoda és az épület egyéb helyiségeit,
- a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarító eszközök),
- a tisztálkodáshoz szükséges eszközöket (szappan, fogkefe, törölköző, stb.).

Tud:

- cipőt fűzni és kötni,
- gombolni,
- teríteni.

6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Cél

- A családdal összehangolt, keresztény szokás és normarendszer megalapozása.
- A teremtő Isten gondoskodásának megélése.
- A szülőföldhöz való kötődés megalapozása, hagyományok ápolásával, jeles napok feldolgozásával a gyermek nyitottságára épít.
- Egyházi és világi ünnepek megélése.
- Barátságos, derűs csoportlétkör alakítása és a kötődési hajlam erősítése.
- Az én tudat, az önérvényesítő és önkifejező törekvések támogatása, alakítása.
- Erkölcsi, érzelmi és akarati tulajdonságok fejlesztése: figyelmesség, egymás segítése.
- Fegyelmezettség, kooperáció, illemtudó viselkedés, együttérzés, kitartás, nyíltság, felelősség, feladattudat, szabálykövetés, türelem, szelídség, szolgálat alakítása.
- Ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutakozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

- Társas kapcsolatok: egymás iránti tolerancia alakítása, különbözőség elfogadása, tiszteletének alakítása.
- A jó kifejezőkészség fejlesztésével a gyermek társas kapcsolatainak erősítése.
- Egymás közötti bizalom, pozitív attitűd, pozitív töltés kialakítása (óvónő-gyerek, dajka-gyerek és gyerek-gyerek között).
- Biztonságérzet keltése a csoportban való tartózkodás során.
- Alá,- fölé,- és mellérendeltségi helyzetek átélése, elfogadása.
- Az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

Sikerkritériumok

Önálló:

- a kapcsolatteremtés és kapcsolattartás következő területein: kérés, köszönés, köszönetnyilvánítás, válaszolás, megszólítás,
- a véleménynyilvánításban,
- döntésekben, választásokban,
- a vállalt feladat elvégzésében,
- önkiszolgáláskor,
- tisztelettudó a viselkedése,
- ismeri és érti az óvónő metakommunikatív jelzéseit,
- igazmondásra törekszik,
- megkezdett munkáit befejezi,
- képes a belátásra,
- észreveszi a környezete rendjét megbontó elemeket, korrigálni tudja az ilyen jellegű helyzeteket,
- együttműködik a közös cél érdekében,
- örül a csoport közös sikereinek,
- képes a megfelelő kommunikációra.

6.3.Társas kapcsolatok

Tartalom

- Napirend szerinti tevékenységek (játék, munka, tanulás).
- Befogadás: a családi és óvodai élet közötti folyamatosság biztosítása a szülők aktív közreműködésével.
- Amennyiben emigráns gyerek jön óvodánkba, a magyar gyerekekkel azonos feltételek mellett veheti igénybe az óvodai ellátást.
- Érzelmi megnyilvánulásokra való reagálások.
- Az egyes gyerekek viselkedésében zavart okozó tényezők (haláleset, válás, kistestvér születése) feltárása.
- Játéktevékenységek.
- Az értelmi fejlesztést szolgáló tevékenységek.
- Reális ismeretek nyújtása.

- Kapcsolatteremtés, kapcsolattartás, udvarias viselkedés elemi formáinak gyakorlása (a felnőttek kérésének elfogadása).
- Munkatevékenységek: a természetes környezet óvása.
- Társas kapcsolatokra természetes rokonszerv alapján szerveződő csoportok közös tevékenységeinek támogatása.
- Közös élmények átélése (születésnapok, kirándulások, szereplések, ünnepek stb.).
- Közös készülődés műsorokra, rendezvényekre.
- Részvétel helyi, ill. egyéb rendezvények.

Óvodapedagógusi feladatok

- Mindig törekszik a kiegyensúlyozott, biztonságot árasztó légkör kialakítására.
- A csoportszoba otthonos, esztétikus, hangulatos, biztonságos berendezése.
- Szeretetteljes, befogadó, elfogadó magatartás tanúsítása a gyerekek felé.
- Az óvónők, ill. dajkák pozitív, határozott mintaadásai.
- Lehetőségek a közös élmények, tapasztalatok szerzésére.
- Környezetvédelmi viselkedési és magatartásformák alakítása.
- Az élet, az élővilág tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- A keresztény erkölcsi normák, ítéletek megfogalmazása.
- Az udvariassági beszédformák, viselkedési formák megismertetése, alkalmazásának figyelemmel kísérése.
- Emigráns gyerekek beilleszkedésének segítése, érzelmi biztonságának megteremtése.
- Társas kapcsolatok formálásának segítése, az összetartozás élményének segítése.
- A konfliktushelyzet békés, mindkét fél számára elfogadható megoldás keresése.
- A családokkal való együttműködés.

Sikerkritériumok

- Felajánlja segítségét a felnőtteknek, gyerektársainak, ha ennek szükségét látja
- Szívesen tevékenykedik a csoport érdekében
- Érdeklődik társai és a felnőttek iránt (a csoporton belül)
- Képes egyéni érdekeit a csoport érdekeinek alárendelni
- Legalább egy társ kapcsolattal rendelkezik a csoporton belül
- Figyelemmel van a felnőttek és gyerektársak iránt
- Igyekszik - a situációtól függően - elfogadni az alá, fölé, mellérendeltségi helyzeteket

6.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Cél

- Az anyanyelv ismeretére, nevelésére, szeretetére nevelés közösen a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.
- Beszélő és meghallgatni tudó környezet alakítása.
- Érdeklődés, kíváncsiság felébresztése az egyes tevékenységek iránt.
- Testi, szellemi egészség egységének fejlesztése, megőrzése.

- A gyerekek kognitív képességeinek fejlesztése (megfigyelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás).
- Sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása.
- A gyermek egyéni élményeinek, ismereteinek rendezése, bővítése.
- Differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztés. Az egyéni fejlődés ütemének megfelelően az ismeretek, jártasságok, készségek alapozása.
- A jó kifejezőkészség fejlesztésével a gyermek szociális kapcsolatainak erősítése.
- Kommunikációs képességek alakítása és fejlesztése.
- Egyéni különbségek, adottságok, hajlam, rátermettség, képességek felfedezése.
- "Énkép" fejlesztése, testséma kialakulásának segítése.
- Önálló gondolkodásra nevelés, döntési képesség fejlesztése.
- Vizuális percepció (formaérzékletek, formaészlelések) fejlesztése.
- Taktilis-kinesztéziás (mozgásérzeti) szféra mobilizálása.
- Akusztikus észlelés, figyelem fejlesztése.
- A gondolkodás fejlesztése a verbális szocializációval.
- Migráns gyermek a magyar nyelvet, az óvodai élethez szükséges kifejezéseket megértse.

Óvodapedagógusi feladatok

- Biztonságot adó, elfogadó szeretetteljes légkör kialakítása, ahol a gyerek bátran elmondhatja gondolatait.
- A gyermeki kérdések megválaszolása.
- A gyerekek szókincsének bővítése.
- Kommunikációs helyzetek teremtése, a gyermekek beszédkedvének felkeltése.
- Helyes beszéddel mintaadás.
- Szükség szerint kapcsolattartás logopédussal.
- Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség - fejlesztése. Valamennyi értelmi képességkülönösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása
- Változatos tevékenységek szervezése: sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, mely a későbbiekben élményként előhívható.

Sikerkritériumok

- Törekedjen a végzett tevékenységek összefüggéseinek felfedezésére.
- Próbálja kifejezni a változások tartalmát szóban, rajzban.
- Bátran kérdez.
- Szókincse korának megfelelő.
- Térbeli viszonyokat képes felismerni, megnevezni.
- Rendelkezzék problémafelismerő és megoldó képességekkel.
- Tudja figyelmét meghatározott ideig ugyanarra összpontosítani.
- Segítséggel javítsa saját tévedéseit, ellenőrizze saját tevékenységét.

- Törekedjék az önértékelésre.
- Ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban is.
- Kérdésekre minimum egyszerű mondattal tud válaszolni.
- Emigráns gyerek is megérti az alapvető óvodai élethez szükséges kifejezéseket.

Tartalom

Tevékenységi formák:

- Játék
- Tevékenységekben megvalósuló tanulás
- Munka

Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés minden tevékenységet, az egész óvodai életet átszövi.

Fejlesztési tartalmak:

- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- Mozgás
- A külső világ tevékeny megismerése

7. Tevékenységi formák

A játékot minden résztvékenységet átható tevékenységi formának tekintjük. Valamennyi fejlesztési terület alapvető tevékenységi formája.

A heti rend és napi feladatok az aktuális helyi sajátosságok alapján szerveződjenek életkorhoz igazítva.

Cél

- Sokféle tevékenységet biztosító tárgyi környezet kialakítása.
- A tévedés szabadságának lehetősége.
- A megismerés iránti érdeklődés felkeltése.
- Önálló munkavégzésre való képességek fejlesztése.
- Véleménynyilvánítási képességek kibontakoztatása.
- Megfelelő motiváltság a közösségi tevékenységekben való részvételre.

Tartalom

- Játék
- Tevékenységekben megvalósuló tanulás
- Munka jellegű tevékenységek

Sikerkritériumok

- A különböző csatornákon kapott ingerek integrációja révén legyen képes tapasztalatszerzésre és a korábbi tapasztalatok új információkkal történő összevetésére.
- Használjon egyszerű gondolkodási műveleteket.
- Ismeretei alapján végezzen el és oldjon meg egyszerű feladatokat.
- Jelenítse meg érzéseit, gondolatait szóban, képekben.
- Alakuljon ki feladattudata, feladattartása.
- Törekedjen önállóságra különböző ismert helyzetekben.

7.1. Játék

Lehetőségek biztosítása a gyermekek számára, hogy a képességeit önállóan választott, sokrétű játéktevékenységgel fejlessze, gyakoroljon.

Cél

- A szabad, elmélyült, önkéntes, spontán játék feltételeinek biztosítása, a szabad játék túlsúlyának érvényesítése.
- Élményszerzési lehetőségekkel a játéktartalmak bővítése.
- A játékformák (gyakorló, szimbolikus-szerep, konstruáló, szabály) mélyítéséhez élmények biztosítása.
- A játéktevékenységeken keresztül a külvilág elemeinek megismertetése.
- Tevékenységen keresztül a gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségének kibontakoztatása, kompetenciáinak fejlesztése.
- A szociális kreativitás fejlesztése (kreatív együttműködés, magatartásmódok, nyitottság a másik iránt, viselkedési szabadság, ízlésformálás, társas-kapcsolatok, konfliktusmegoldások).
- A játék rendjének szokássá válása.
- Egészséges versenyszellem kialakítása.
- A játék által a gyermek élményekhez, örömhöz, sikerélményekhez juttatása, ezáltal személyiségének fejlesztése.
- A játék adta kommunikációs lehetőségek kihasználása.

Tartalom

A játékszerek megismerése, használatának tanulása

(2,5-) 3-4 (-5) éves korban:

a) gyakorlójátékok:

- ismétléses cselekvések közben anyagok, eszközök megismerése,

- szöveg-, dallam-, mozgásismétlő játékok, ritmusjátékok,
- egyszerű szabályjátékok- játékszabályok megismerése, elfogadása, követése.

b) szerepjátékok:

- egyszerű szabálykövetések (egyénenként és csoportban),
- jellegzetes cselekvések, műveletek utánzása.

c) barkácsolás:

- játékjavítások, közreműködés apró hibaelhárításokban

d) dramatizálás, bábozás:

- bábmozgatási kísérletek,
- hangutánzások.

e) építő, konstruáló játékok:

- összerakogató, összeszerelhető játékok, egyéni elképzelések alapján.

(4)-5-6-7 éves korban:

a) gyakorlójátékok:

- a részképességekben enyhe lemaradást mutató gyerekeknél (szerepjátékok és konstruáló játékok)

b) szerepjátékok:

- a játékszabályok elfogadása és betartása,
- a környezet jelenségeinek, eseményeinek beépítése önálló vagy csoportos játékba.

c) barkácsolás:

- játékok egyszerű javítása,
- játék készítések,
- ajándéktárgyak készítése.

d) dramatizálás, bábozás:

- bábkészítések,
- önálló bábozások (mese, történet és bábválasztás).

e) építő, konstruáló játékok:

- összerakosgatások, szerelések egyszerű, az élethelyzetnek megfelelő tárgyak elkészítésével (a valóság és képzelet közelítésével)

f) szabályjátékok:

- verbális, mozgásos és manipulatív játéktevékenységek során önálló szabályra figyelések

Feltételek

- nyugodt légkör,
- sokféle játéklehetőséget biztosító csoportszoba, játszóudvar,
- elegendő játékidő,
- sokféle játékeszköz.

Óvodapedagógus feladatai

- A szabad játék feltételeinek megteremtése: biztosítsa a gyerek számára az önállóságot, szabadságot a játéktevékenység, játékeszköz, játszótársak kiválasztásában. A gyermeki játékelgondolás megvalósulásában.
- Hagyjon a szabad játéktevékenységre és annak befejezésére elegendő időt és nyújtson lehetőséget annak későbbi folytatására.
- A játékok a gyerekek által jól látható és elérhető helyen legyenek elhelyezve: a barkácsolás, rajzolás, mintázás, festés, kézimunka, bábozás és dramatizálás eszközeinek sokszínű, szabadon választhatóságra lehetőséget adó elhelyezése.
- Az új játék használatának megismertetése a gyerekekkel.
- Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása, mely élményforrás lehet a gyerekek számára.
- A kreatív önkifejezés fejlődésének segítése.
- Ha a gyerek igényli, maga is játészó társként vegyen részt a játékban.

Sikerkritériumok

- Örömmel és szívesen játszik.
- Szükségleteinek és életkorának megfelelő játékot válasszon.
- Kapcsolódjon be a közös játékokba.
- Legyen önálló, kezdeményező megnyilvánulásai.
- Társai iránt alakuljanak ki pozitív érzelmei.
- Legyen kezdeményező magatartású.
- Vegyen részt aktívan az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban.
- Legyen képe szabályjátékok megtanulására.
- Tartsa be és kövesse a megismert szabályokat.
- Hozzon létre egyszerű modelleket, maketteket.
- Legyenek egyéni ötletei, javaslatai.
- Válasszon helyesen adott tevékenységhez anyagot és eszközöket.
- Legyen képes saját élményei eljátszására.
- Fogadja el társai javaslatait, ötleteit.
- Legyen képes a csoportban való játékra.

- Legyen képes a játékban érzelmei, gondolatai kifejezésére.

7.2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Tevékenységi formákban, szervezeti időkeretekben valósul meg.

Cél

- A gyermek kompetenciáinak fejlesztése.
- A cselekvéses tanulás feltételeinek biztosítása.
- A gyermek aktivitásának felkeltése és ébren tartása, több érzékszervet foglalkoztató élményadással.
- Tapasztalatszerzés, gondolkodás örömeinek átélése.
- Személyre szabott pozitív értékeléssel a gyermeki személyiségek kibontakoztatása.
- A megismerési képességek fejlesztése.
- A tudás, tanulás iránti vágy felébresztése.
- Képszerű és szemléletes gondolkodás kialakulása.
- A beszédészlelés és beszédértés, szóbeli kifejezés fejlesztése.
- A vizuális, akusztikus, kinezetikus észlelés és érzékelés képességének, a verbális emlékezet fejlesztésének játékos megvalósítása.
- A tanulás akadályba ütközése esetén a gyermek fejlődési üteméhez igazodó egyéni felzárkóztatás, fejlesztés.
- Tehetségre utaló tulajdonságok megléte esetén magasabb figyelem, egyéni fejlesztés.
- Problémahelyzetek megoldása.
- A kreativitás erősítése.

Tartalom

A játék adta lehetőségek összes alkalmával, valamint játékos helyzetek megteremtésével, folyamatos időkeretben történik, valamennyi tevékenységi formában.

(2,5-) 3-4 (-5) éves korban:

- Közvetlen tapasztalatszerzések, megfigyelések (természeti és társadalmi környezetből).
- Figyelemirányítás a lényeges közös jegyekre.
- Élmények, benyomások felfogása, emlékezetből való felidézése.
- Kreatív gondolkodást, képzeletet mozgató tevékenységek.
- Szókincsfejlesztés.

4-5-6 (-7) éves korban:

- Megfigyelések végzése közösen, önállóan.
- Egyéni élmények, beszámolók, tapasztalatok felidézése emlékezetből.
- Megbízások elvégzése (emlékezetfejlesztés).

- Jelenségek változásainak megfigyelése, azok összefüggései.
- Összehasonlítások és megkülönböztetések irányított és spontán megfigyelésekkel.
- Beszédfejlesztés.
- Többféle megoldási lehetőség keresése.

Óvodapedagógusi feladatok

- A gyermekek tevékenységi, megismerési vágyának kielégítése.
- A gyermeki érdeklődésre, kíváncsiságra épülő ismeretátadás lehetőségeinek kiaknázása.
- Spontán játékhelyzetek kihasználása.
- Tervezett játékokkal, tevékenységekkel felkészülés a mindennapos feladatokra.
- A tevékenységek felkínálásakor mindig szem előtt kell tartani a gyermek egyéni fejlődési és érési ütemét.
- Személyre szabott feladatadás, pozitív értékelés.
- Kiemelt képességű tehetséges gyerek felismerése, segítése a továbbfejlődésben.
- Részképességben való lemaradás időbeni szűrése, jelzés az óvodavezetőnek, megfelelő szakember bevonása szükség szerint.

Sikerkritériumok

- Tudjon önállóan konkrét, elemi, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni megismert modellek alapján.
- Alakuljon feladattudata.
- Ismerje saját értékeit.
- Legyen önálló a begyakorolt feladatok megoldásában.
- Végezzen önálló megfigyeléseket, ismerje fel a jelenségeket változásukban is.
- Fedezzen fel konkrét összefüggéseket, ok- okozati viszonyokat.
- Törekedjen többféle megoldás keresésére.
- Szándékos figyelmének tartalma érje el a 10-15 percet.
- Legyen képes gondolatait érthetően szavakba, mondatokba foglalni.
- Különítse el a mese és a valóság elemeit.
- Legyen képes a gyakorlati problémamegoldásra.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciák koruknak megfelelően fejlődnek.

7.3. Munka jellegű tevékenységek

Cél

- A munkavégzés örömeinek kialakítása.
- A család és az óvoda munkával való elvárásainak közelítése.
- A munkában vállalt önkéntesség és a közösség érdekében végzett tevékenység örömeinek érzékeltetése.

- Baráti, egymást segítő kapcsolatok kialakulásának segítése, támogatása.
- Munkamegosztásra nevelés.
- Munka során a meglévő tapasztalatok erősítése, azok újakkal való bővítése.
- Saját és mások munkájának elismerése, megbecsülése.
- A gyermek célirányos figyelmének, kötelezettségvállalásának alakítása.
- Jártasságok alakítása eszközök, szerszámok használatában.
- A munka jellegű tevékenységek során szerzett tapasztalatszerzés biztosítása.
- Környezettudatos viselkedés megalapozása, környezet ápolására való igény felkeltése.

Tartalom

Szükségletekből fakadó tennivalók

(2,5-) 3-4 (-5) éves korban:

Alkalomszerű munkák:

- egyszeri vagy ismétlődő tevékenységek óvónői segítséggel,
- megbízatások önkéntesség alapján,
- ünnepi készülődések (ajándék, tárgykészítés, díszítő munkák),
- udvar és teremrendezések (kisebb tárgyak helyretétele, szállítása, rendrakás),
- üzenetátadások (épületen belül),
- játékjavítások óvónői segítséggel.

4-5-6 (-7) éves korban:

a) naposi munka:

- étkezés előkészületeinek teendői,
- terem- és udvarrendezésben való részvétel (játékok, eszközök előkészítése, elrakása).

b) alkalmi munkák, feladatok:

- üzenet közvetítés,
- rendrakás, tisztogatás, kisebb javítások,
- ajándékkészítés, díszítő munkák egyéni ötletek alapján is,
- segítségadás a kisebbeknek kérésére és önálló indíttatásra.

Feltételek

- Sokféle lehetőség biztosítása: hasznos tevékenységek.
- Testi épség megőrzésének biztosítása.
- Nyugodt légkör.
- Elegendő idő.

Óvodapedagógusi feladatok

- Szeretetteljes, nyugodt légkör kialakítása.
- Megfelelő eszközök elérhető helyen legyenek.

- Elegendő munkalehetőség biztosítása, az egyéni képességek figyelembevételével: differenciált munkaadás.
- Megfelelő hely és idő biztosítása a feladat elvégzésére.
- Az elvégzett munka értékelése legyen folyamatos, konkrét, reális, a gyermekek számára érthető.

Sikerkritériumok

- Törekedjen önállóságra, vállaljon önként is feladatokat.
- Ismerje fel saját képességeinek határait.
- Ismerje meg az eszközök használatával járó veszélyeket is.
- Végezzen egyéni fejlettségi szintjének megfelelő feladatokat.
- Legyenek rendszeresen visszatérő feladatai.
- Teljesítse pontosan a megbízatásait.
- Ismerje fel a segítségadás lehetőségeit.
- Ismerje a szerszámok, munkaeszközök tárolási helyét, azok használatát.
- Legye képes az eszközök megóvására és saját testi épségének megőrzésére.
- Legyen igénye felfedezett kisebb hibák kijavítására.
- Gondozza, óvja környezetében levő növényeket.

8. Fejlesztési tartalmak

A fejlesztési tartalmak a fő tevékenységeken (játék, tanulás, munka) keresztül, elégítik ki a szükségleteket.

Cél

- A viselkedési folyamatok összességét meghatározó, funkcionális rendszert alkotó részfunkciók (érzékelés, motorika, cselekvés, irányítás, beszéd, figyelem, gondoskodás, emlékezet, tanulás, motiváció) kiegyensúlyozott fejlődésének biztosítása a szenzoros integrációs képesség erősítésén keresztül.
- Alapvető kommunikációs képességek kialakítása.
- Közösségi élmények nyújtása.
- A tapasztalatszerzés igényének felkeltése.
- Az önkifejezés igényének alakítása.

Tartalom

Verselés, mesélés

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Mozgás

A külső világ tevékeny megismerése

Sikerkritériumok

- Rendelkezzen összerendezett, életkorának megfelelő pszicho-motoros képességekkel.
- Legyenek szituációknak megfelelő verbális és viselkedésbeli megnyilvánulásai.
- Tudja megjeleníteni érzéseit, gondolatait szóban, képekben.
- Illeszkedjék családjá és az óvodai közösség szokásaihoz.
- Vegyen részt közös tevékenységekben, legyen igénye egyéni tapasztalatok szerzésére.
- Ne zárkózzon el az egyéni megnyilvánulásoktól.
- Törekedjen önállóságra különböző ismert helyzetekben.

8.1. Verselés, mesélés

Cél

a)

- Az anyanyelv ismeretére nevelés közben a természetes beszéd és kommunikációs kedv ösztönzése: A beszéd fonológiai (hangrendszer és prozódiai rendszer) grammatikai, jelentéstani, valamint motorikus rendszereinek fejlesztése életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével.
- A játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák és versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez.

b)

- Az anyanyelvi kódok helyes elsajátítása.
- A beszéd eszközként való használatának fejlesztése, szókincs-fejlesztés.
- A beszédmegértés képességének fejlesztése.
- A beszédszervek megfelelő mozgásának fejlesztése.
- A beszédkedv felkeltése és megőrzése.
- Metakommunikációs elemek jelentésének megismertetése.
- Igény kialakítása az irodalmi élményekre- irodalmi fogékonyság alapozása.
- Könyv iránti vonzódás kibontakoztatása és a könyvekkel helyes bánásmód elsajátíttatása.
- Élmények feldolgozása, gyermeki világkép kialakítása mesén keresztül.
- Belső képalkotás a mese által.

c)

- A hallási és beszédhallási figyelem és a hallás differenciáló képesség fejlesztése.
- Az akusztikus verbális emlékezet fejlesztése.
- A szeriális (sorrendi) felfogás és kivitelezés erősítése.
- Analizáló- szintetizáló képesség fejlesztése a beszéden keresztül. A téri és idői ritmusérzék fejlesztése.

Tartalom

a)

- Beszélgetések a napi tevékenységek során.
- Beszédművelés: beszédhallás, beszédmegértés és beszédmozgás fejlesztése, helyes ejtési gyakorlatok: légző-gyakorlatok, hangadás gyakorlatok, zöngés-zöngétlen hangok differenciálása mintakövetéssel, artikulációs gyakorlatok, nyelvtörők, gyorsasági gyakorlatok ritmusgyakorlatok, időtartam gyakorlatok, hangsúlygyakorlatok, hangerőgyakorlatok
- Idő és téri egymásutániség felfogása, felismerésének és kivitelezésének fejlesztése (történeti sorba rendezések).

b)

- Irodalmi művek hallgatása
 - mondókák (népi mondókák, kiszámolók, hintázók, labdázók, párválasztók, felelgetők, lovagoltatók, csiklandozók, altatók, ébresztgetők),
 - mesék (állatmesék, tündérmesék, tréfás mesék, népmesék, műmesék, folytatásos mesék),
 - verses mesék,
 - versek (népköltészeti alkotások, klasszikus és kortárs gyermekversek).
- Irodalmi művek mimetizálása:
 - tevékenységek, cselekvések megfigyelése, eljátszása mozgással, testtartással, érzelmek kifejezése mimikával, tekintettel, gesztikulációval.
- Irodalmi művek eljátszása - dramatizálás, bábozás (különösen fontos a dadogóknál).
- Könyvek, folyóiratok nézegetése - helyük a könyvespolcon, könyvtárban.
- Színházi élmények nyújtása - gyerekelőadások, bábszínházi előadások megtekintése.

Feltételek

A fejlesztés kívánatos feltételei

Eszközök:

- bábok (sík-, és kesztyűbábok, zacskóbábok, fejbábok, termésfigurák),
- pingponglabda,
- szívószálak, szalmaszálak,
- szalvéta, papírzsebkendő,
- maskarák, különböző ruhadarabok (kalap, "pörgős szoknya", menyasszonyi fátyol)
 - különböző színű és stílusú kendők, palást, terítők, plédok, babék, mackók, plüss állatok
- nézegetésre alkalmas könyvek, újságok, képek, képeskönyvek.

Óvodapedagógus feladatai

- Változatos irodalmi élmények közvetítése.

- Bibliai történetek megismertetése.
- Életkornak és egyéni érdeklődésnek megfelelő irodalmi anyag választása, elsősorban a magyar népi, ill. műalkotásokból választás: A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennap mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének legfőbb segítője.
- Gyermeknek kellő motiválása az irodalmi élmények befogadására.
- Eszközöket barkácsol a gyerekekkel együtt is.
- A képeskönyvek elérhetőek legyenek a gyerekek számára a csoportban.
- Megismerteti a gyerekeket a könyvek használatával, azok megbecsülésére nevel.

Sikerkritériumok

- Szívesen, örömmel hallgasson mesét mindennap.
- Szívesen mondjon spontán módon is mondókákat, verseket, meséket, hozzájuk tartozó játékok szövegeit és ismerje mozgásait.
- Kapcsoljon ismert irodalmi szöveget az adott ünnepi alkalomhoz.
- Tudja a megismert szavak jelentését, megfelelően használja azokat.
- Legyen képes a hallottak képi megjelenítésére.
- Legyen képes a hallott mű tartalmának lényegét felfedezni és elmondani.
- Jegyezze meg a mese legfontosabb elemeit (szereplők, események), nevezze meg azokat.
- Tudjon könyvben kép alapján tájékozódni, óvja a könyv állagát.
- Vegyen részt dramatikus és mimetikus játékokban, közös műsorkészítésben.
- Kombinálja saját vers-mesealkotását, ábrázolással (legyen ez önkifejezésének egyik módja).
- Legyen igénye a hallott irodalmi művek újrhallgatására.
- Figyelmesen tudja végighallgatni óvónőjét, társait.
- Alkalmazza a kapcsolatteremtés elemi szabályait (köszönés, kérés).
- Képes legyen korának megfelelő színházi előadás cselekményeinek követésére.

8.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél

- A gyerekek zenei élményekhez juttatása - az óvónő éneke, vokális és hangszeres zene segítségével közös éneklésen és a zenei érdeklődés felkeltésén keresztül.
- Az éneklés, zenélés tevékenységeinek megszerettetése.
- Zenei képességek, készségek kialakítása, fejlesztése.
- A magyar népi-, a hagyományok-, a műzenei-, és más népek dalainak, zenéinek megismertetése.

- Ünnepekhez kapcsolódó szokások, dalok, zenék megismertetése, a hagyományok ápolására való törekvés.
- Ritmusérzék, zenei hallás, zenei emlékezet, kreatív zenei kedv fejlesztése.
- Mozgás és testtartás dalhelyzetekhez való igazításának megalapozása, esztétikai élménynyújtás.
- Közösségi élmények nyújtása énekes-játékokon, közös zenéléseken keresztül.
- Élményfeldolgozás zenén keresztül.

Tartalom

- Magyar népi énekes-mozgásos játékok (más- más) népek dalai, játécai:
 - egy és kétszemélyes játékok,
 - altatók, hintáztatók, hajladozók, höcögtetők, lovagolók, tapsoltatók, sétáltatók, táncoltatók, labdázatók stb.
 - körjátékok és dalaik (fogyó és gyarapodó játékok, párválasztók, sor és ügyességi játékok).
- Magyar népszokások, hagyományok dalai; más népek dalai:
 - táncos játékok (lakodalmas, alakoskodók, vonulások, táncok, átalakuló játékok, kapcsolódós játékok, kapuzók),
 - népszokások: a négy nagy ünnepkörhöz kapcsolódva.
- Gyermeknek írt műdalok.
- Egyházi zene, vallásos tartalmú dalok.
- Hangszeres zene hallgatása: magyar népzenei alkotások (vokális és hangszeres zene), műdalok, alkalmi dalok (ünnepek dalai).
- Rögtönzött hangszerek készítése.
- Hangszeres játékok (mikor ő zenél).

Feltételek

A felnőtt minta spontán utánzásával váljon az éneklés, zenélés a gyerekek mindennapi tevékenységévé.

Eszközök:

- Cintányér, triangulum, furulya, magnetofon, kövek, babok, bábok, dob, kendők, szalagok, táncos szoknyák, labda, műzene megszólaltatására alkalmas kazetta, CD, lemez.

Óvodapedagógusi feladatok

- Igényes a zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok kiválasztása, ezek összeállítása az adott csoport életkori sajátosságának, képességszintjének megfelelően.
- Igényes hangszerjátékkal és zene kiválasztásával a zenei fogékonyság megalapozása.

- Egyházi ünnepekhez életkori sajátosságnak megfelelő hangterjedelmű dalok kiválasztása.
- A gyerekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal, dalos játékokkal.
- Hallás és ritmusérzék fejlesztése.
- A kör és egyéb mozgásos játékokhoz elegendő hely kialakítása.
- A játékok megteremtéséhez változatos, esztétikus, motiváló eszközök biztosítása.
- Zenehallgatási anyag gyűjtése.

Sikerkritériumok

- Szívesen énekeljen, zenéljen spontán, önmaga örömeire.
- Tudjon természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- Énekeljen hat hangterjedelmű dalokat, dúdolja az ismert dallamokat.
- Felelgetős dalt énekeljen társával, vagy a csoporttal.
- Énekeljen vissza dallamot.
- Különböztesse meg és reprodukálja a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalom párokat dallamban, ritmusban.
- Fejezze ki cselekvéssel a dalritmust és az egyenletes lüktetést.
- Tudjon egyszerű mozgásokat végezni helyes testtartással.
- Törekedjen a tiszta éneklésre.
- Hallgassa figyelmesen a bemutatott zenét.
- Énekeljen alkalmi dalokat ünnepkörökhöz kapcsolódva.
- Ismerjen fel dallamotívumok alapján hallott dalt, néhány környezetbeli hangot (többféle zenei és zörejhangot), hangszereket (ritmushangszereket és a furulya hangját).
- Próbálkozzon dallamrögtönzéssel, szövegköltéssel, zenéléssel.
- Találjon ki dallamhoz mozgást, játékot.
- Tapasztalja meg az alkotás örömét.

8.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Cél

- A gyermeki alkotókedv felébresztése képzeletének alakításával (a belső képek építése).
- Vizuális tapasztalatok nyújtása életkornak megfelelően.
- A vizuális jelrendszer megismertetése (pont, vonal, folt, színek, formák).
- A vizuális megértés, befogadás alapozása, a gyermeki igény kialakítása az önkifejezésre.
- A képi-, plasztikai-, konstruáló kifejezőképességek kibontakoztatása.
- A vizuális percepció fejlesztése.
- Taktilis (tapintási) ingerek erősítése.
- Az ingerek más ingerekkel történő integrálása.

- A szín - és formavilág, a gyermeki fantáziavilág gazdagítása.
- Egyszerű munkafogások és eszközhasználat képességének fejlesztése (különböző anyagok és technikák megismertetése).
- Érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenységei iránt, esztétikai élmények befogadására.
- Kézmozgások finomítása.
- Az alkotás örömeinek megtapasztaltatása.
- Sokféle lehetőség megmutatása a képi-, térbeli megjelenítésre.
- Képi gondolkodás fejlesztése.
- A térbeli tájékozódó és rendező képesség fejlesztése.
- Az íráshoz szükséges mozgáskoordináció alakítása.

Tartalom

Vizuális percepció:

- alak, háttér: keresztezett vonalak felismerése, rejtett formafelismerés, keresztezett formák differenciálása, alak és háttér cseréje,
- alakállandóság: formaállandóság, geometriai formák különböző nagyságainak összehasonlítása,
- térbeli helyzet: tárgyak szemléltetőhöz viszonyított kapcsolatának felismerése, figurák fordítása, forgatása, részek helycseréje, tárgyak egymáshoz viszonyított helyzete,
- térbeli viszonylagosság: két tárgy helyzetének megnevezése, alak - kiegészítése, részek összeillesztése, célirányos útkeresés.

Vizuális nyelv:

- képalakítás a vizuális elemek használatával (vonal, folt, forma, színek),
- a képfelület kitöltése,
- a vizuális elemek egymáshoz való viszonyának megfigyelése, rendezése a képfelületen (soralkotás, hasonlóságok, ritmus),
- vizuális taktilis ingerek – ujjfestés.

Kifejezés:

- táj, terek viszonyainak megfigyelése, ábrázolása,
- egyszerű természeti és mesterséges formák megfigyelése, ábrázolása,
- képalakítás saját élmények, emlékezet után,
- vallásos témák, érzelmek, gondolatok megjelenítése,
- népművészeti alkotások és műalkotások, képek nézegetése,
- technikák megismerése (rajzolás, festés, papírragasztás, mintázás, papírhajtogatás, egyszerű nyomhagyások).

Vizuális kommunikáció:

- színek keverése,

- a mindennapokban használt információs jelek, megismertetése (közlekedési jelzőtáblák, járművek jelei, egyszerű ábrák).

Tárgy - és környezetkultúra:

- téralkotás szabadon,
- térrendezések,
- konstruálás,
- mintázás,
- anyagalakítások (gyurma, agyag, textil, fonal, dobozok, papír, gyöngyfűzés, termések, kavicsok, homok, építőkocka, hó, gipsz).

Feltételek

A fejlesztés kívánatos feltételei: A gyermekek által használt eszközök biztonságos, hozzáférhető elhelyezése.

Eszközök: színes ceruzák, zsírkréták, 12 színű vízfesték, 10-es, 4-es ecsetek, tempera, rajzlapok, gyurma, só-liszt, ragasztó, színes fonalak, hurkapálca, természetes anyagok.

Óvodapedagógusi feladatok

- Megfelelő időt, helyet, eszközt biztosít a gyermek számára.
- A szükséges eszközöket a gyermekek által elérhető helyen tartja.
- A gyerekekkel megismerteti az eszközök helyes használatát.
- A gyerekekkel megtanítja a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka során szükséges higiéniai szokásokat: hosszú ujjú ruha feltűrése, védőpóló, védő terítő használata, tevékenységek után kézmosás.
- Mintázáshoz többféle anyagot is használ.
- A gyerekek alkotókedvét ötleteivel, javaslataival egy-egy inspiráló eszközzel segíti.
- Bemutatja a gyerekeknek életkoruknak megfelelő műalkotásokat: vallási témájú festmények, egyéb képek.
- Lehetőséget ad nemcsak a csoportban, hanem az udvaron is a párhuzamosan végezhető tevékenységekre, szabad alkotásra.

Sikerkritériumok

- Tudjon kifejezni a képfelületen elemi térviszonyokat.
- Használja a képi kifejezés eszközeit.
- Hangsúlyozza alkotásaiban a jellemző jegyeket, formákat.
- Emberábrázolásában jelenjenek meg a részformák, esetleg egyszerű mozgások.
- Alkosson képet élmény, emlékezet alapján.

- Megfelelően használja az eszközöket, rendelkezék helyes ceruzafogással, tartsa tisztán az eszközöket.
- Tudja alkalmazni mintakövetéssel a technikai eljárásokat.
- Nevezze meg a színeket, azok sötét és világos árnyalatait.
- Vegyen részt a tér rendezésében, a környezet esztétikai átalakításában, figyelembe véve az alapvető térviszonyokat.
- Megfigyelés útján tudjon formát mintázni.
- Készítsen önállóan vagy társaival közösen modellt, makettet.
- Díszítsen tárgyakat saját elképzelései alapján.
- Legyen véleménye saját és társai "műveiről", műalkotásokról.
- Rendelkezék koordinált szem és kézmozgással.

8.4. Mozgás

Cél

- Az egészséges életmód kialakítására nevelés.
- Az egészség megőrzésének, megóvásának kialakítása.
- A természetes mozgások alakítása, fejlesztése.
- Pozitív személyiségtulajdonságok erősítése.
- Helyzetfelismerés döntés, alkalmazkodó képesség és a személyiség akarat tényezőinek formálása.
- Egészséges versenyszellem alakítás és a társra figyelmesség alakítása.
- Testi képességek alakítása, fejlesztése (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, testtartás).
- A helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakítása.
- A növekvés elősegítése.
- Mozgáskultúra fejlesztése.
- Harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások alakítása.
- A légző, keringési, csont, és izomrendszer teljesítőképességének növelése figyelemmel a mozgás-fejlődés lépcsőfokaira.
- A térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- Az alkalmazkodóképesség fejlesztése.
- Mozgáskoordináció alakítása.
- A szem, kéz, láb, koordinációjának fejlesztése.
- A nagymozgások, rugalmasság, egyensúly, párhuzamos fejlesztése.
- A testrészek megismertetése, testséma ismerete.
- A vestibuláris (egyensúlyérzetet befolyásoló) mozgások végeztetése.
- Baleset megelőzés a megfelelő környezet kialakításával.

Tartalom

- Játékok: (mozgásos játékok beépítése)
 - szerep-, utánozó-, futójátékok,
 - szabályjátékok,
 - küzdőjátékok (húzás, tolás, emelés).
- Rendgyakorlatok:

- egyenes testtartás, vonal és köralakítás, fordulatok meghatározott irányokba.
- Gimnasztika - szabadgyakorlatok:
 - kartartások, nyakizom gyakorlatok, kar- láb,- és törzsmozgások, testhelyzetek,
 - ellenoldaliságban ritmuskeresztezett mozgások kialakítása a mozgáskoordináció kialakulása érdekében.
- Koncentrációs mozgásgyakorlatok:
 - kéziszer-gyakorlatok, (bot, babzsák, szalag, karika, labda).
- Járások, futások:
 - természetes járás irányváltotatással,
 - speciális járások, állatjárások utánzása,
 - ritmusra járás,
 - futás egyenes vonalban és irányváltásokkal,
 - lassítás – gyorsítás,
 - akadályok leküzdése,
 - versenyfutás.
- Szökdelések, ugrások:
 - helyben és haladva a (páros lábon, váltott lábbal),
 - akadályon át (le, fel, át).
- Dobások, labdás gyakorlatok:
 - labdafogások, labdaérezlés,
 - labdagurítások, labdavezetések,
 - labda fel-, és ledobások (alsó és felsődobások),
 - labdahajítások.
- Támasz-, függés-, és egyensúlygyakorlatok:
 - talajon (csúszás, mászás, kúszás, egyensúlyozás),
 - padon, zsámolyon, bordásfalon - vízszintes és függőleges irányban,
 - gurulások,
 - egyensúlyozás emelt szeren (pad).
- Foglalkozások a szabadban:
 - téli játékok (hógolyózás, szánkózás),
 - atlétikai vonatkozású gyakorlatok.

Feltételek

A fejlesztés kívánatos feltételei:

Minden gyermek számára a mozgás lehetőségének biztosítása az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével.

Az óvodai nevelés minden napján lehetőségtől függően (teremben, szabadban, eszközzel vagy a nélkül) mozgásos játékot tartani.

Eszközök:

- tornaszőnyeg, zsámoly, tornapad, karika, szalagok, babzsák, rongy, lég-, és gumilabdák, kis súlyú medicinlabdák,
- botok, ugrókötel, trambulín, karika, Greifswald készlet, egyensúlyozó tölcser, deszka.

Óvodapedagógus feladatai

- A mozgás beépítése természetes módon a gyermekek tevékenységébe mindennap.
- Mozgásos tevékenység lehetőségének biztosítása a csoportszobában és az udvaron egyaránt.
- Tiszta, jó levegő biztosítása mozgásnál – dajka segítségét igénybe veszi szükség szerint a szervezési feladatoknál.
- A gyermekek mozgáskedvének megőrzése, ill. szükség szerint felkeltése.
- Baleset elkerülése végett a mozgástevékenység szabályainak megismertetése a gyerekekkel, majd következetesen megköveteli azt.
- A szervezett mozgás anyagának összeállítása, figyelembe véve az egyéni fejlettségi szintet, képességeket.
- Odafigyelés a gyermekek optimális terhelhetőségére.
- A szervezett mozgáson elég időt biztosít a gyerekek számára a feladatok biztonságos elvégzésére.
- Törekedni kell a gyermeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Sikerkritériumok

- A mozgásfejlődés útját figyelembe véve sajátítja el a természetes mozgások elemeit (fejemelés, kúszás, mászás, ülés, állás, nyakizom-erősítés, járás, futás).
- Tegyen különbséget a harmonikus, összerendezett járás, futás tevékenységeiben.
- Ismerje a vezényszavakat, tudjon a hallottak szerint cselekedni.
- Tartsa be és kövesse az adott szabályokat.
- Mozgás közben tudjon irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni az irányok megnevezéseivel.
- Legyen képes a sor- és köralkotásokra.
- Egyensúlyozzon egy lábon valamint különböző szerekben, emelt magasságban (10-30 cm) két lábon.
- Tudjon fél és páros lábon szökdelni.
- Ugorjon át kisebb akadályokat.
- A mozgásokban legyen kitartó.

8.5. A külső világ tevékeny megismerése

A teremtett, külső világon, környezetben értjük egyfelől a külső természeti környezetet (természet, víz, levegő, növények, talaj, állatok), másfelől az ember alkotta külső környezetet (épületek, tárgykultúra, eszközök és anyagok ökológiája, környezetbarát szokások, hulladékkezelés, az emberi kapcsolatok, a városi környezet).

Megismeri a gyerek a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A külső világ tevékeny megismerésének témaköreit mindig az aktuális évszakok, napszakok, események, ünnepek határozzák meg, mindig szem előtt tartva a gyerekek életkori sajátosságát és egyéni fejlettségi szintjét.

ZÖLD óvoda programunk: ZÖLD óvoda lettünk 2016-ban.

Fontos számunkra a megfelelő érzelmi viszony alakuljon ki, gyermekeinkben a teremtet világ iránt, mert ez az érzelmi kötődés a környezetvédelmi nevelés alapjául szolgál.

Megalapozzuk ökológiai szemléletüket az élőlények hasznosságának megismertetésén keresztül. Megalapozzuk a „zöld szemléletet” a Föld kincseivel való takarékoság, a fenntarthatóságra való nevelés szemléletét. A természetvédelem fontosságát hangsúlyozó jeles napokat megünnepeljük. Hangsúlyt fektetünk a természet közeli életszemlélettel a környezet megismerésére, tiszteletére, megóvására.

Intézményi szintű zöld jeles ünnepek:

Állatok világnapja: október 04.

Víz világnapja: március 22.

Föld napja: április 22.

Madarak és fák napja: május 10.

Cél

- Sokféle tevékenység lehetőségének biztosítása a tapasztalatszerzésre.
- Rácsodálkozás a teremtett világ szépségeire.
- Ismerkedés épített környezettel, egyházi épületekkel, műalkotásokkal.
- Ismerkedés egyházi helyiségekkel, eszközökkel, viselkedési szabályokkal.
- A felfedezés örömeinek érzékeltetése.
- Tapasztalatok szereztetése a szűkebb és tágabb természeti-, emberi-, tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól.
- Megfelelő tájékozottsági szint kialakítása a gyermek saját környezetében életkorának megfelelően.
- A szerzett tapasztalatok szempontok alapján történő rendszerének megtanítása.
- A környezet jelenségeinek, tárgyainak, tulajdonságainak, mennyiségi viszonyainak, formáinak rendszerezése.
- Összefüggések megláttatása.
- A valóság objektív bemutatása.
- Ítéloképesség fejlesztése.
- **Környezettudatos nevelés:** A környezettudatos nevelés hatékonyságának érdekében különböző tevékenységeket építünk be az óvodai nevelés mindennapjaiba, hogy a korszerű személetmód és viselkedés gyermekeink magatartásának részévé váljon:
 - takarékoskodás az energiával (villany, fűtés), -
 - takarékoskodás az ivóvízzel, -
 - kulturált környezet kialakítása és megőrzése, -
 - madárbarát kertünk gondozása, továbbfejlesztése, -
 - egészséges étkezés igényének alakítása,
 - megünnepeljük a zöld jeles napokat (lehetőség szerint tapasztalati úton: múzeumba és évente egyszer nagyobb kirándulásra vihetjük a csoportokat), -
 - egészségvédő programok szervezése a gyerekeknek
- Pozitív viszonyulás kialakítása a természeti-, emberi-, tárgyi környezethez.

Tartalom

- Megismerési módszerek alapozása- tapasztalatszerzés a környezetről.
- Természeti környezet:
 - élettelen természet anyagai,
 - az élettelen természet változásai: időjárás, évszakok,
 - természetvédelmi teendők, tevékenységek évszakok szerint,
 - élő természet elemei: növények, állatok tulajdonságai, életmódjuk, környezetük,
 - az ember testrészei, külső tulajdonságai, környezetük.
- Tárgyak, személyek összehasonlítása:
 - tárgyak válogatása szabadon, vagy adott szempont szerint,
 - tárgyak, objektumok méreteinek összehasonlítása, összemérése, különbségeik megfogalmazása (hosszabb-rövidebb, nehezebb-könnyebb, alacsonyabb-magasabb, keskenyebb-szélesebb, több-kevesebb),
 - sorba rendezések mennyiségi tulajdonságok szerint (tőszámok, sorszámok),
 - sorba rendezések egyéb szempontok szerint,
 - halmazok elemeinek meg és leszámlálása (több- kevesebb, ugyanannyi),
 - halmazok keletkeztetése (hozzátevés, elvétel, egyenlővé tevés a tízes számkörben),
 - soralkotások, sorváltások balról jobbra, föntről lefelé (szemmozgás),
 - állítások fogalmazása (igaz-hamis eldöntése),
 - történetek alkotása képekről a mennyiségek figyelembevételével.
- Emberi környezet:
 - család, a család élete, családtagok,
 - foglalkozások a családban,
 - életmód.
- Az óvoda és környezete:
 - felnőttek munkája, a gyerekek tevékenysége,
 - az óvoda épülete- közintézmények a környéken,
 - az emberek munkája az egyes munkahelyeken- foglalkozások, eszközök, felszerelések az egyes munkahelyeken.
- Tulajdonságok, formák, a színek, méretek vizsgálata.
- Közlekedés a faluban, városban:
 - eszközei, lehetőségei, dolgozói, szabályai (különös tekintettel a gyalogos közlekedésre).
- Geometriai tulajdonságok megfigyelése:
 - építés szabadon,
 - építmények besorolása,
 - építés rajz alapján,
 - síkbeli építések síkmértani elemekből (takarások) elemek összehasonlítása, válogatása geometriai tulajdonságaik alapján.
- Irányok, arányok megfigyelése: (bal-jobb, alá-fölé, mellé, közé, előtt-mögött, vízszintes-függőleges).
- Különös ráfigyelés a térbeli helyzet zavarával küzdő gyermekekre - ferde, görbe, álló, fekvő, eleje-közepe, első-utolsó, fenn-lenn, felső-alsó-középső fogalmának gyakoroltatása- a helyviszonylatokat kifejező névutók gyakorlása.
- A rész és egész viszonyának megfigyelése.

Eszközök:

- MINIMAT készlet.
- Gyurma, gyöngyök, dominók, kártyák, dobókocka, Lego, építőkocka, termések, (gesztenye, dió, csipkebogyó, kecskerágó, kökény), madártollak, színes szalagok, fonalak, kicsi üvegek, puzzle, képeskönyvek, mesekönyvek, verseskönyvek, színezők).

Óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus feladata, hogy lehetővé tegye a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését: tanulmányi séta, madárovei szervezésével.
- Az új ismereteket a gyerekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára építi, támaszkodva a már meglévő ismeretekre, tapasztalatokra.
- A meglévő ismereteket, tapasztalatokat bővíti, elmélyíti, rendszerezi.
- Megláttatja az ok-okozati összefüggéseket.
- Környezetbarát szokások megalapozása: szelektív hulladékgyűjtés fogalmának ismerete, vízzel, árammal való takarékoskodás.
- Változatos tevékenységeket biztosít felfedezésre, megfigyelésre, megismerésre.
- Témaválasztásnál figyelembe veszi a helyi sajátosságokat, rácsodálkoztatja a gyermekeket a teremtett világ szépségeire.
- Részvétel közös óvodai egyházi ünnepen, megéretteti a gyerekekkel az ünnepek bensőségét, áhítatát, örömet.
- Az elemi közlekedési szabályokkal megismerteti a gyerekeket.
- Biztosítja az ismeretek sokszínű gyakorlását.
- Matematikai képességeket fejleszti a különböző helyzetekben, kihasznál minden lehetőséget erre a célra.
- Lehetőséget biztosít matematikai tapasztalatok szerzésére.
- Matematikai tartalmú játékok biztosítása.

Sikerkritériumok

- Hasonlítsa össze mennyiségeket (több, kevesebb, ugyanannyi, hosszabb, rövidebb, egyforma, hosszú, magasabb, alacsonyabb, szélesebb, keskenyebb).
- Alkosson megfelelő szöveget a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről.
- Ismerje fel a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat.
- Végezzen meg- és elszámolást.
- Nevezze meg a térbeli állások helyzetének irányait (jobb, bal, előtt, mögött, alatt, fölött, mellett, között)- tehát a névutók helyes használata.
- Végezzen méréseket, becsléseket, válogatásokat szempontok alapján.
- Másoljon, vágjon, hajtogasson síkban és térben.
- Tájékozódjon a valóság formavilágában (geometriai alapfogalmak, formaélesztés, formaemlékezet, formaazonosság).
- Válogassa a síkbeli alakzatokat tulajdonságaik szerint.
- Tudja személyi adatait (lakcím, név, szülők neve, foglalkozása, testvérek neve), életkorát.
- Nevezze meg saját testrészeit, érzékszerveit, beszéljen az évszaknak megfelelő öltözködésről.

- Tudja az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, napszakokat.
- Ismerje néhány környezetében lévő épület funkcióját.
- Nevezze meg a közlekedés eszközeit, néhány alapvető szabályát (a közlekedési jelzőlámpa színeinek jelentése, gyalogátkelőhely jele).
- Helyezze főbb csoportjaikban az élőlényeket (ember, állat, növény).
- Tudjon alapvető növény-, állatgondozási műveletekről.
- Ismerje és tegyen különbséget zöldség és gyümölcs között, ismerje a környezetében fellelhető virágok nevét.
- Vegyen részt természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, az élőlények óvása, szemét újra hasznosítás)
- Önálló véleményalkotás, döntési képesség, kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában korosztálynak megfelelően.

Iskolára-hangoló nagycsoport

A 2022/23 tanévben óvodánk bővítésének köszönhetően lehetőségünk nyílik arra, hogy bevezessünk egy „Iskolára –hangoló” nagycsoportot, figyelembe véve a szülői igényeket. Ebben a csoportban az Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott alapelvek mentén végezzük továbbra is a gyermekek nevelését.

„Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben megjelenhetnek a különböző - köztük az innovatív - pedagógiai törekvések, mivel az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz”

Ilyen innovatív lépésnek tartjuk az iskola előkészítő nagycsoport létrehozását is. A csoport a vegyes csoportokból kiemelve azokból az 5-6-(7) éves gyermekekből áll, akik várhatóan a következő tanévben kezdik meg az iskolát.

Ennek a csoportnak a célja, az óvoda és iskola közötti átmenet megkönnyítése, a gyermekek iskolára hangolása és sokoldalú fejlesztése, nagyobb hangsúlyt fektetve a saját korosztályn belüli differenciálásra. segítve a kudarcmentes, harmonikus iskolakezdet. Az azonos és ahhoz közeli korosztály több lehetőséget teremt a differenciálásra. (mindenkit önmagához, saját fejlettségi szintjéhez mérten, fejlesztünk)

1. Általános feladataink az Iskolára-hangoló csoportban kiemelt szinten:

- Az egészséges életmód alakítása
- Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

2. Az óvodai élet megszervezése az Iskolára-hangoló nagycsoportban:

A csoport folyamatos és rugalmas napi- és heti rendje valamint a terem berendezése is némiképp eltér a hagyományos óvodai csoportoktól, alkalmazkodva a gyermekkorcsoport egyéni szükségleteihez, és szem előtt tartva a tevékenységek közötti harmonikus arányok

A délelőtti folyamán a különböző tevékenységi formák: a **játék**, a tevékenységekben megvalósuló **tanulás** (a verselés, mesélés; ének, zene, énekes játék, gyermektánc; rajzolás, festés, mintázás, kézimunka; mozgás; a külső világ tevékeny megismerése) és a **munka jellegű tevékenységek** szervezése és tervezése hagyományos módon történik. Ennek a korcsoportnak a napirendje inkább a délutáni órákban más, a csendes pihenő időtartamát az adott gyermekcsoport igényéhez rugalmasan igazítjuk majd, így a délután folyamán lehetőségünk van, egyénre szabott játéktevékenységbeni fejlesztésére.

A csoport gyermekeit már a tanév elején a visszazoktatást követően, szeptember második felében az általunk összeállított iskolaérettségi feladatsorral továbbra is felmérjük. Óvodánkban nincs logopédus, ezt a feladatot minden évben karitatív jelleggel látja el a logopédus évek óta: év elején felméri a gyerekeket. Óvodánk önkéntes logopédusával és az óvónők által vezetett fejlődési naplók, ill. konzultáció alapján, kiszűrjük az esetleges tehetségigéreteteket, illetve kevésbé fejlett területeket és erre szükség esetén preventív vagy korrekciós- egyéni fejlesztési terveket állítunk össze.

Továbbra is törekszünk jó kapcsolatot ápolni a II. kerületi Pedagógiai Szakszolgálattal, amely nemcsak az egyéni speciális fejlesztéseket végzi, hanem tehetségkoordinációval is foglalkozik. Szükség esetén fordulhatunk hozzájuk, problémákkal, szakmai konzultációra.

A megújuló óvoda már tornateremmel és fejlesztő szobával is bővül mely a további egyéni vagy kiscsoportos speciális fejlesztéseket is lehetővé teszi. PL: sokoldalú mozgásfejlesztésen keresztül, változatos mozgásos játékok biztosításával. **Az Iskolára-hangoló csoportban kiemelt képességfejlesztés területeit hangsúlyozzuk a kudarcmentes iskolakezdéshez**

Szeretnénk kiemelni 8 képességet, melyek fontosak az iskolakezdéshez, ezek fejlesztésére nagyobb hangsúlyt fektetünk, beillesztjük a napi tevékenységek tervezésébe, szervezésébe.

- Téri orientáció
- Testséma, érzékszervek
- Vizuális figyelem és emlékezet
- Auditívfigyelem és emlékezet
- Nyelvi fejlettség
- Számfogalom, logikus gondolkodás
- Szerialitás (sorrendiség) felismerése
- Ritmus, szótagolás

Ezek a képességek az írás, olvasás, számolás elsajátítását segítik. A nap folyamán egyéni és csoportos formában képességfejlesztő játékokat ágyazunk be a különböző tevékenységekbe, színesítve a hagyományos didaktikai, módszertani formát.

Az Iskolára hangoló csoportban továbbra is megőrizzük a játék kiemelt szerepét, a fejlesztő feladatokat tevékenységbe ágyazva végezzük elsősorban. Több lehetőség nyílik az óvodán kívüli „világ” megismerésére séták, intézmények látogatásával pl: templom, posta, könyvtár,

Az óvodáskor végére a programunkban a későbbiekben kiemelt sikerkritériumokig szeretnénk eljuttatni gyermekeinket.

9. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A kisgyermek többsége eléri az óvodáskor végére az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet, abba az állapotba lép, amelyben óvodásból iskolás lesz.

Rugalmas iskolakezdéshez figyelembe kell venni az egyéni fejlettségi szintet is.

Az iskolakezdésnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolakezdéshez.

Megfelelő testi fejlettség és egészségi állapot:

- Testileg fejlett, teherbíró.
- Érzékszervei jól funkcionálnak, mozgása összerendezett, harmonikus, koordinált.
- Testi szükségletek kielégítésének szándékos irányítására való képesség.

Lelki képességek terén a megfelelő szint:

- Lelkileg kiegyensúlyozott, ismeri a viselkedés általános szabályait.
- Akaratlagos figyelemre, koncentrációra való képesség, megfigyelőképesség.
- A tanulóhoz szükséges tapasztalatok, alapismeretek és gyakorlati készségek, képességek fejlettsége: szándékos bevonás és figyelem, megfelelő kommunikáció, elemi ismeretek önmagáról és a környezetéről.

Szociális képességek szintje:

- Szociális érettség.
- Elfogadás, együttműködés felnőtellel, társal.
- Kapcsolatteremtés.
- Alkalmazkodóképesség.
- Feladattudata kialakulóban.
- Az ismeretszerzési tevékenységhez szükséges tulajdonságokkal rendelkeznek.

9.1. A fejlődés nyomon követése

A **fejlődési napló** a gyermekek egyéni fejlődésének regisztrálására szolgáló dokumentum, mely a gyermek óvodába kerülésétől az iskolába menetelig tartalmazza fejlődését és a szükséges fejlesztési feladatokat.

Saját dokumentumot készített és fogadott el a nevelő közösség. Elkészítésekor figyelembe vettük a **20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet 93/A §. (1) bekezdésének előírásait, így tartalmilag megfelel a fenti rendeletben leírtaknak.**

Minden gyermeknek van egy fejlődési naplója. Óvodába lépéskor anamnézis felvétele, adatkezelési szabályoknak megfelelően. A gyermek fejlettségi szintjének folyamatos nyomon követése, fejlesztendő területek meghatározásával. Megfigyelések, tapasztalatok írásos rögzítése az egységesen kidolgozott szempontok szerint.

10. Óvodai intézményünk kapcsolatrendszer, együttműködési formák

10.1. Gyermek-felnőtt kapcsolat alakítása

Célunk: A nyugodt, kiegyensúlyozott és biztonságot sugárzó légkör megteremtése, az intézmény felnőtt és gyermekközösségének összehangolt együttműködése érdekében.

Alapelvünk: az egymás tisztelete és elfogadása. Óvodapedagógusainknak és a munkájukat segítő dajkáknak kiemelkedő szerepe van a gyermekcsoportok irányításában, a kis közösségek összetartásában. Szeretettel, az egyéni bánásmód gyakorlati alkalmazásával, a csoportszabályok felállításával és azok következetes betartásával alapozzuk meg nevelési feladatainkat.

Feladatunk:

- A keresztény – keresztyén nevelési értéket valló pedagógus személyiségének jellemző elemei kiegészülnek a hittel élő ember lelki értékeivel. Magatartásával, gyermekekkel való viselkedésével folyamatosan sugározza a keresztény – keresztyén érzelmű pedagógiai elhivatottságot.
- Az óvónő minden helyzetben minta legyen a gyermekek számára, a személyes példamutatás, a pozitív viselkedési minta, a legnagyobb nevelői erőt képezze. Fontos, hogy a türelem, a gyengédség, a személyes problémák tapintatos megoldásának keresése, módszer legyen a gyermek-felnőtt kapcsolatának elmélyítésére.
- Feladatunk a gyermekek alapos megismerése, érzelmi igényeik felmérése. Csak így tudunk eleget tenni azoknak kapcsolatépítő, közösségi életet formáló feladatoknak, melyek a társadalomba való beilleszkedés folyamatát meghatározzák. Minden helyzetben a pozitív értékelés módszerét alkalmazzuk. A hibák javításában, a személyiség fejlődésére pozitívan ható, igazságosságra és tapintatra törekszünk.
- Tiszteletben tartjuk a gyermeki szabadságot, melyet a tevékenységek tervezésénél figyelembe veszünk.
- Gondot fordítunk a közösségépítés szabályainak kialakítására, a problémák türelmes kezelésére. Megoldásnál arra törekszünk, hogy kapjon hangot minden vélemény.

- Arra törekszünk, hogy egyáltalán ne kaphasson teret a csoport életében a gyermeki agresszivitás. Szeretnénk minden durva, erőszakos viselkedési módot kirekeszteni óvodánk falai közül.

10.2. Gyermek-gyermek kapcsolata

Célunk: megteremtéséhez, valamint az eltérő képességű, tulajdonságú, gyermeket elfogadó viselkedésére. A gyermekek kapcsolatában szeretnénk elérni, hogy egymás között a keresztény – keresztyén értékrendű magatartás- és viselkedésformák alkalmazása legyen mindig az alap. Kialakítani azt a bizalmi kapcsolatláncot, mely lehetőséget ad a gyermek-gyermek személyes érintkezésének

Feladatunk:

- Gyermekeink tanulják meg a társas érintkezés alapszabályait, egymás megbecsülését.
- Érdeklődjenek a közösségéhez tartozó társaik iránt, ha azok hosszabb időre távol vannak.
- Örömmel, érdeklődve vegyenek részt az óvoda közös életében.
- A gyermekbarátságok ápolására gondot fordítunk, és lehetőséget teremtünk arra, hogy minden kisgyermek aktív tagja legyen a csoportnak.
- A hitre nevelés eszközeinek lehetőségével is példát mutassunk az elfogadó magatartás mintáira.

Az óvodáskor végére elérendő sikerkritériumaink:

- Alkalmazzák a hitre nevelés keretein belül megismert viselkedés formáit, eszközeit.
- Szívesen járnak óvodába, ragaszkodnak társaikhoz és a felnőttekhez.
- Igényükké válik a helyes viselkedési szabályok betartása.
- Figyelemmel kísérik csoporttársaik életét, és képesek együtt érezni mások helyzetével.
- Szívesen vállalnak feladatokat közösségükért, és amiben tudnak segítsenek egymásnak.
- Türelemmel, empátiával fordulnak társaik felé.
- Képesek nyugodtan, figyelmesen meghallgatni a felnőtteket és a gyermekeket.
- Problémás helyzetekben keressék az egymással való kiegyezés módját.
- Megpróbálják az eléjük kerülő akadályokat legyőzni.

10.3. Az óvoda és a család

Azt valljuk, hogy az óvoda úgy működik jól, ha a családi nevelést kiegészíti. A családi életet tiszteletben tartjuk, figyelembe vesszük azok sajátosságait, szokásait, azokba illetéktelenül nem szólunk bele. Az együttműködés során érvényesítjük a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A családdal való partneri együttműködés fontossága nem közhely, a mindennapi életben, a gondok megbeszélésébe és megoldásába, illetve az örömekbe a szülőket is bevonjuk. Minden lehetőséget kihasználunk annak érdekében, hogy a szülők tájékoztatása szakszerű legyen.

A gyermekek egyéni fejlődéséről folyamatosan konzultálunk a szülőkkel, fontosnak tartjuk a problémaérzékenységet, a humánusot, a megértést, az előremutató segítséget és a kölcsönös bizalmat. Óvodánk nyitott: a szülők igényeiknek megfelelően előzetes bejelentés alapján bármikor betekintést nyerhetnek gyermekük óvodai életébe, mindez a gyermek fejlődésének a szülővel való együttes nyomon követését szolgálja.

Együttműködés formái:

- A beiratás az első személyes kapcsolatfelvétel.
- A szülő beszoktatás, ami alatt a szülő megismeri az óvodai életet, szokásokat, mintát kap az óvodai nevelésről.
- Egyéni beszélgetések, egyeztetett és spontán formában is.
- Nyitott óvoda.
- Közös ünnepek: közös szentmisék, kirándulás és Veni Sancte, Szent Ferenc, adventi koszorúkötés, karácsonyi ünnepély, farsang, évzáró és anyák napja.

10.4. Az óvoda és iskola kapcsolata

- Az óvoda és az iskola külön-külön képes eleget tenni nevelési - oktatási feladatainak, de közöttük az átmenet még nem tökéletes. A mi óvodánk elsősorban a Szent Angéla ferences/orsolyita iskolával tartja a kapcsolatot, testvérintézményünk.
- Az óvodást nagyon erős érzelmi kapcsolat fűzi az óvó nénihez, dajkájához. Szeptember elsejétől sok idegen veszi körül, és egy számára még ismeretlen tanító néni fogja irányítani egész napját.
- Ezért fontosnak tartjuk az elsős tanítók bevonását nagycsoportjaink életében. Ezt tesszük folyamatosan úgy, hogy meghívjuk a leendő elsős tanítót a nagycsoportos szülői értekezletre és mi is ellátgatunk egy tanórát megnézni az iskolába menő gyerekekkel.
- A kerület iskoláiról tájékoztatást szórólap formájában adunk a szülőknek: a hirdetőtáblára kiteszük azokat az ismertetőket, amiket az iskola küldött magáról, nyílt napjairól.
- A jó kapcsolat alapja a tisztelet és a megbecsülés egymás munkája iránt.

10.5. Óvodánk egyéb kapcsolatai

Óvodánk kapcsolata a Pasaréti Ferencesekkel

Jó a kapcsolatunk a ferences atyákkal. Ünnepeinkre mindig meghívott vendégek. Óvodásainkkal mi is átmegyünk a templomba ovis-misére, keresztútra és egyéb alkalmakkor.

Fenntartóval: kapcsolatunkra jellemző a támogató, segítő szándék. Problémáink megoldását is ez az együttműködés jellemzi.

Formái:

- Kölcsönös tájékoztatás
- Egyéni megbeszélések
- Az óvodavezető beszámolója
- Meghívás óvodáink rendezvényeire, programjaira

Együttműködés formái: tájékozódás, tájékoztatás, tapasztalatcsere, megbeszélések, bemutatók, látogatások.

Gondviselés Háza Gondozási Központtal: Igyekszünk kihasználni az épület sajátosságát, hogy az idősek és a gyerekek egy helyen vannak. Próbálunk olyan közös programokat keresni, szervezni, amiből mindkét korosztály épülni tud.

Pedagógiai szakszolgáltatások:

- Pedagógiai Szolgáltató Központ - Óvodai Szaktanácsadó
- Logopédiai szolgálat
- Gyermekjóléti szolgálatok szükség szerint

Egészségügyi szervek:

- Óvoda orvosa
- Védőnő
- Gyermekfogász
- ÁNTSZ

Szakmai munkát segítő szervezetek:

- Katolikus Pedagógiai Intézet
- A II. kerületi Művelődési Iroda
- Nevelési Tanácsadó
- Pedagógiai Szolgáltató Központ
- Fővárosi Pedagógiai Intéze
-

11. Intézményünk speciális szolgáltatásai

Nevelési időben szervezett szolgáltatások:

- Hittan
- Logopédiai: speciális fejlesztés a beszédhibás és beszédsérült gyermekek részére.
- Fejlesztő pedagógiai: a tanulási zavarokkal küzdő gyermekek szűrése, egyéni program alapján fejlesztés (logopédus végzi)

12. Sajátos feladataink

12.1. Gyermek-és ifjúságvédelem

A társadalmi problémák változásait és az évente újonnan érkező gyerekek szociális helyzetét előre nem ismerve, elsősorban felkészülési feladatokat teljesítünk.

Célunk: A problémák feltárásával mielőbb megtehezzük a szükséges intézkedéseket.

Feladataink:

- Alapfeladatunk a prevenció.
- A gyermekvédelmi felelős továbbképzésének biztosítása.
- Szakirányú, gondos szociális térkép készítése: pl. szociális háttér, gyermekek száma a családban, munkanélküliség, szülők (negatív) életvitele, étkezési díjkedvezmény, vannak-e veszélyeztetett gyerekek, sérült, fogyatékos gyerekek, stb.
- Szükség esetén kapcsolattartás az önkormányzat Szociális és Egészségügyi Irodával, a Gyermekjóléti Szolgálattal és a Humánszolgáltató és Családsegítő Központtal a családok és gyermekeink érdekében.

A gyermekvédelmi munka minden óvónőnek kiemelt feladata. Így a csoportbeli felméréseket, tájékoztató adatokat minden csoportnapló tartalmazza, amelyet a gyermekvédelmi felelős minden év szeptember 20-ig összegyűjt, valamint rögzíti a változásokat. Az eddigi évek során nem volt gyermekvédelmi esetünk.

Gyermekvédelmi munkánk fő feladata a segítségnyújtás, a humánus, a megértés, a tanácsadás. A gyermekvédelmi felelős tevékenységét éves munkaterv alapján végzi.

Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése, önmagához mérten differenciált fejlesztése, segítése tapintatosan, minden lehetőséget feltárva. (lelki segítség, étkezési támogatás, adományok szerzése, ruha támogatás)

Mindenkor a nagycsaládosok segítése, támogatása, figyelemmel kísérése.

13. A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszköz és felszerelések jegyzéke

TÁRGYI FELTÉTELEK

Területei	2022 folyamatos karbantartásra állagmegóvásra szorul	2023 hiánypótlás	2022-2027 közötti szükségletek
Tárgyi feltételek	X	Ágyneműk, törölközők, mentőláda frissítése, konyhai eszközök: tányérok, poharak, evőeszközök folyamatos cseréje	Takaróháló takarók, biztonsági lemezszekevény
Játékkészlet	X	Fejlesztő játékok, udvari játékok	Fejlesztő játékok, udvari játékok
Mozgásfejlesztő eszközök	-	-	Eszközfejlesztés
Könyvtár (szakmai, gyermek)		Szakmai könyvek	Gyermekkönyvek, szakmai könyvek
Felnőttek munkafeltételei	X	Védőruha, papucs	Munkaruha, cipő, védőruha, védőeszközök
Udvar állapota	X	Homokcsere, gyöngykavics csere	Az udvar folyamatos karbantartása
Egyéb	Higiéniiai eszközök	Higiéniiai eszközök	Higiéniiai eszközök

A tárgyi feltételek 2022- ben megújultak ,táblázata a még hiányzó - kötelező eszközlistán szereplő - eszközöket tartalmazza elsősorban.

ASSISI SZENT FERENC ÉS A FERENCES REND

Készítette: Tisch Katalin

Assisi Szent Ferenc és a ferences rend

Szent Ferenc élete

Ferenc 1192-ben született. Apja Pietro Bernardone, gazdag posztó- és vászonkereskedő volt Assisi városában. Anyja Pica, francia származású volt. Innen a Francesco név is, ami kis franciát jelent. A kor feltörekvő, és egyre gazdagodó polgársága számára a vagyon volt az elsődleges. Apja kereskedőnek szánta Ferencet, és remélte, hogy majd továbbviszi az üzletét. Ferenc azonban Assisi arany ifjainak életét élte, sőt ő volt a vezetőjük. Mivel ebben a korban sok keresztes hadjárat indult, és a lovagság egyfajta felemelkedést is jelentett, Ferenc is lovagnak készült. 1202 novemberében részt vett a Perugia elleni hadjáratban, ahol megsebesült és fogságba esett. A fogság ideje alatt megbetegedett, és ez a betegség átformálta. 1205-ben ugyan még elindul a pápai hadsereggel, de Spoleto-ból visszafordult egy benső hang hatására.

Miután visszatért hátat fordított addigi életének. A vidám, csillogó élet nem vonzotta többé. Egyre inkább felébredt benne a részvét a szegények, a szerencsétlenek iránt. Először csak alamizsnát adott a szegényeknek, de csakhamar rájött, hogy ez nem elég. Ahhoz, hogy az ember igazán megismerhesse a szegényeket, testestül-lelkestül bele kell merülni a világukba. Amikor ezt felismerte, ruhát cserélt egy koldussal. Ferenc egyre többet imádkozott, sokat járt a San Damiano templomba. Egy alkalommal pedig a kereszten lévő Krisztus szólt hozzá: *„Ferenc, nem látod, hogy házám omladozik? Menj tehát és javítsd meg nekem!”* Ferenc pedig ezzel az imával felelt az Úrnak: *„Fenséges és dicsőséges Isten,*

*Világosítsd meg, kérlek, szívem sötétségét,
És ajándékozz nekem valódi Hitet
Szilárd Reménységet
És tökéletes Szeretetet,
Adj nekem, Uram, helyes belátást,
Hogy szent parancsodat felismerhessem
És akaratod szerint teljesíthessem!”*

Ferenc új életmódja dühítette az apját. És mikor egy alkalommal Ferenc a piacon eladott négy posztó árát a szegényeknek adta, apja úgy feldühödött, hogy végül Assisi püspöke elé vitte, hogy ő tegyen igazságot. Ekkor történt, hogy Ferenc minden ruhát ledobott magáról, és miután visszaadta azokat apjának, így szólt: *„Mostantól fogva teljes szabadsággal mondhatom: Mi Atyánk, aki a*

mennyekben vagy! Pietro Bernardone többé már nem atyám, visszaadom neki nemcsak a pénzt, ami itt van, hanem az összes ruhámat is. Meztelenül megyek az Úr elé.”

Ezután a San Damiano templom közelében telepedett le, és elkezdte helyrehozni a templomot, majd a Szent Péter templomot és a Porciunkulát, az Angyalos Boldogasszony templomát is. Itt történt, hogy egy szentmisén ezeket a szavakat hallotta az evangéliumból: *„MenjeteK, hirdessétek, hogy közel van az Isten Országa. Ne vigyetek semmit az útra, se tarisznyát, se sarut, se botot, se kenyeret, se pénzt övetekben, se két ruhát...”* Ekkor talált rá arra, amit az Úr várt tőle. Rájött, hogy megjavítani az egyházat nemcsak azt jelenti, hogy követ köre rak, hanem hogy visszatér az evangéliumhoz, és megviszi a Jóhírt az embereknek. Ekkor eldobta saruját, botját, csak egy tunikát tartott meg, és bőrvét felcserélte egy durva kötéllel.

Ferencnek tulajdonképpen nem jutott eszébe, hogy szerzetesrendet alapítson. De már nagyon korán csatlakoztak hozzá olyan emberek, akik megrendített példája és beszéde. Nemsokára heten, majd tizenketten lettek. Ettől kezdve számuk rohamosan növekedett. 1220-ban már 3000, 1226-ban már 5000 voltak.

Amikor Ferenc maga és társai életmódjára az egyház jóváhagyását kéret, nem volt szándékában megreformálni az egyházat saját erényei szerint. Csak arra kért jóváhagyást, hogy a szent evangélium szerint élhessenek, hogy evangéliumi testvéri közösségként létezzenek. III. Ince pápa némi gondolkodás után megadta az engedélyt. Megáldotta a testvéreket és így szólt: *MenjeteK, testvérek, és az Úr legyen veleteK! Hirdessétek mindenkinek a megtérést, úgy, ahogy az Úr azt nekteK méltóztatik sugallni. És amikor a Mindenható számban és kegyelemben meg fog sokasítani benneteket, értesítetek és örvendjeteK, mert többet fogok nekteK adni, és nagyobb nyugalommal fogok rátok bízni fontos missziókat!”*

Az igazi nehézségek éppen a rend gyors terjedéséből adódtak. Kezdetben a testvériség egységét Ferenc személye tartotta össze. A testvérek számára ő volt a vezető, a tanácsadó a barát. Amint azonban a testvérek száma növekedett, a Ferencsel való érintkezés nehezebbé vált. Ferenc személye nem volt többé elégséges az egység megteremtéséhez. Sürgős volt tehát a születő rendnek egy pontosabb és szilárdabb struktúrájú szervezeti szabályzatot adni, mind a kormányzást, mind a jelöltek nevelését illetően.

Időközben Ferenc elhatározta, hogy a közel-keletre utazik a keresztes háború helyszínére, hogy megpróbáljon békés dialógust kezdeményezni a keresztények és a muzulmánok között. Mielőtt elutazott, két vikáriusra bízta a rend igazgatását. De Ferenc távollétében zavar támadt. Két tábor alakult ki: az egyik oldalon az evangéliumi élet hűségeseK álltak, a másik oldalon lévő újítók a nyers evangelizmust, egy hagyományosabb és biztonságosabb szerzetesi életformába akarták önteni. Mire Ferenc megérkezett, szinte már szakadástól kellett tartani. Ezért Ferenc III. Honoriusz pápához

sietett, akitől pártfogót kért. Ezt meg is kapta Hugolino bíboros személyében. A bíboros megpróbálta meggyőzni Ferencet arról, hogy a rendnek szilárdabb alapokat kell adni, pontosan körülírt életkeretet, mely figyelembe veszi a testvérek nagy számát. Bátorította Ferencet egy új regula megszerkesztésére. Ezután reformok sora következett. III. Honoriusnak „Cum secundum” kezdetű 1220. Szeptember 22-én kelt bullája előírta minden jelölt számára az egy éves noviciátust, és megtiltotta a rend elhagyását a fogadalom letétele után.

Amikor Ferenc megértette, hogy mit jelent egy ekkora rendet kormányozni, megrettent. Úgy érezte, hogy az Úr nem erre hívta őt. Másrészt súlyosan megrendült egészsége sem engedte magára vállalni ezt a szerepet. Tehát úgy döntött, hogy inkább lemond, nem az erkölcsi felelőségről, hanem a főnöki szerepről. Az 1220. Évi Szent Mihály káptalanon kijelentette a testvéreknek: *„Mostantól fogva meghaltam számotokra, de bemutatom nektek Katani Péter testvért, akinek mi mindnyájan engedelmeskedni fogunk, ti is, én is...”* Ferenc úgy érezte, hogy Katani Péterben olyan embert talált, akire nyugodt szívvel rábízhatja azt, amit elkezdett. De sajnos Katani Péter 1221. Március 10-én meghalt. Ekkor Hugolino bíboros saját pártfogoltját Illés testvért ajánlotta a rend élére. Ferenc elfogadta ezt a döntést, de egy idő után megmutatkoztak ennek negatívumai. Illés ugyan lojálisan ragaszkodott Ferenchez, mégis olyan nagyra törő tervei voltak, amik már nem Ferenc lelkiségét követték. A renddel ragyogó sikereket akart elérni. Ő volt az, aki a Poverello (Szegényke) holttestének elhelyezésére Assisiben a híres Sacro Conventot, az egymás fölé épített három templomból álló bazilikát emeltette. Csodálatos mű, de hatalmasságával és gazdagságával ellentmond az alázatos Ferenc életének és ideáljának.

Miután tehát Illés átvette a kormánypalcát, Ferenc hozzálátott a Regula újradolgozásának. Visszahúzódott egy remeteség magányába, és munkához látott. Mikor befejezte, úgy érezte, hogy valóban sikerült az evangéliumi testvériség üzenetét átadni. 1221. Évi káptalan elfogadta az új regulát, és megerősítette Illést megbízatásában. De aztán rávették Ferencet, hogy a szerintük túl lírai és misztikus szöveget tömörítse le, és írjon inkább egy jogi szöveget. Ferenc ekkor Fonte Colomboba ment, és a harminchárom oldalas szöveget tíz oldalba tömörítette, de az eredeti gondolat mégis megmaradt a száraz látszat mögött.

Időközben a rend fejlődése gyorsan haladt. Eddig a testvérek egyszerű helyeken laktak, most viszont már valóságos kolostorokat építettek számukra. Eddig a testvéreknek nem volt templomuk, most építettek azokat is. Másrészt noviciátusokat nyitottak, és szinte kötelezték a fiatalabb testvéreket teológiai tanulmányokra. Ferenc előtt nyilvánvalóvá vált, hogy ezen az úton haladva meg fogják változtatni a rendet. Aggodalom fogta el. Nem ezt akarta. Nem a tudományok ellen volt, főleg nem a teológia ellen. De egy olyan társadalomban, ahol a tudomány csak néhány kiváltságos birtoka lehetett csupán, félő volt, hogy így a testvérek elveszítik az evangéliumi szegénység és kicsinység

lelkületét. Ferenc ezért inkább elvonult néhány hűséges testvérrel különböző remeteségekbe, csak hogy be kelljen látni mindazt, ami akarata ellenére folyik.

Az Offredocciak családjából való Klára 1193-ban született Assisi városában. Amikor Ferenc megtérésének híre elterjedt a városban, Klára már túl kislány volt ahhoz, hogy véleményt mondhasson. De később Ferencet többször megkérték, hogy prédikáljon Assisiben. Amikor Klára látta és hallgatta őt, úgy érezte, mintha Krisztust látná és hallgatná. Ettől kezdve Klára kereste a Ferencsel való találkozást. Végül 1211 virágvasárnapján a tizennyolc éves Klára elhagyta a családi kastélyt. Egy barátnőjével együtt a porciunkulabeli Szűz Mária templomba ment, ahol Ferenc és társai már várták Klára pedig az Úrnak szentelte magát. Abban az időben, amikor Ferenc a legmélyebb válságot élte meg a rendben lévő változások miatt, Klára volt az aki segített neki megtalálni a békét.

Egy napon, amikor a szorongás különösen gyötörte, Ferenc egy hangot hallott: *„Miért gyötröd magad, te szegény emberke? Avagy úgy rendeltelek rendem fölé pásztornak, hogy mellette megfeledezzél arról, hogy igazi védelmezője én vagyok? Éppen azért választottalak téged egyszerű emberke létedre, ahogy amit benned és általad művelek, a többiek lássák és utánozzák, már akiben meg van a jóakarát az utánzásra. Én hívtam őket, s meg is tartom, és legeltetem is őket, a bukott testvérek betöltésére másokat támasztok, sőt amennyiben még nem születtek meg életre szólítom őket. Ne aggódj tehát!”* *„Istenem – mondta szelíden Ferenc, s mintha megnyíltak volna szemei – Te vagy az őrző és védelmező, nagy és csodálatos Úr!”* Ekkor béke árasztotta el.

1223 decemberében Ferencet vágy fogta el, hogy a hegyekben megünnepelje a karácsonyt. Érzékelhető módon, látható, valódi, élő Betlehemmel. Amikor elérkezett a karácsony éjszaka, a jászolban fekvő Gyermeke szobra Ferenc kezében megelevenedett. Így teljesült az a kívánsága, hogy testi szemeivel lássa a megtestesült Krisztust.

1224 augusztusában néhány testvérrel felment Alverna hegyére, hogy hosszabb böjttel készüljön Szent Mihály ünnepére. Egy reggelen, virradatkor, míg a hegy lejtőjén imádkozott, az égből feléje jönni látott egy tűztől és fénytől sugárzó szárnyas lényt. Egy szeráfot hat ragyogó szárnyal. Egyike volt azoknak a szellemeknek, akik az Isten trónja előtt állnak, s akik Isten dicsőségének és halhatatlanságának sugárzói. De meglepő módon ez a lény szenvedett. Szárnyai egy keresztre feszített ember testét takarták. Erre a látványra Ferenc lelkét fájdalom hasította át. Aztán a fájdalom eltűnt. Amikor pedig Ferenc letekintett, meglátta kezén és lábán a szegek nyomát. Krisztus megjelölte őt saját sebhelyeivel.

Ferencet ezután új energia kerítette hatalmába. Szamárháton prédikáló körutat tett Umbriában és Marchiában. De ez nem tartott sokáig, mert állapota nagyon leromlott. Gyakorlatilag megvakult.

Ekkor visszatért Porciunkulába. Míg Ferenc betegen feküdt, megírta a Naphimnuszt. Amikor orvosa megmondta, hogy már csak napjai vannak hátra, kiegészítette egy új versszakkal:

*„Áldjon, Uram, nővérünk a testi halál,
Aki elől élő ember el nem futhat.
Akik halálos bűnben halnak meg, jaj azoknak,
De boldogok, akik magukat megadták
A te szent akaratodnak,
Második halál nem fog fájni azoknak.”*

Nagy békesség kellett ahhoz, hogy valaki a halált nővérként fogadja. A Krisztus követésből sarjadó nagy testvéri kalandban elkötelezett ember számára a világosság mindent elárasztott. Nem volt többé sötétség. A testvéri ember napfényes szívvel indult a halálba. Ezt a legfőbb üzenetet átadva 1226. október 3-án halt meg a Poverello. Csak negyvennégy éves volt.

A rend

Azok az ellentétek, amik már Szent Ferenc életében elkezdődtek, vagyis hogy egyesek meg akartak maradni a radikálisan evangéliumi élet mellett, míg mások egy hagyományos rendi jelleget akartak, a halála után még inkább feltörtek. Olyannyira hogy végül is a rend három részre szakadt. **A Kisebb Testvérek Rendjére (O.F.M.)** vagy más néven obszervánsok, **a minoritákra (O. F. M. Conventualium)** és **a kapucinusokra (O.F.M. Kapucinorum)**. Mind a három rend a III. Honorius pápa által megerősített regulát követi. Az obszervánsok Szent Ferenc eredeti eszményéhez ragaszkodtak. A minoriták, vagy konventuálisok a közösségi eszményt hirdetik, nagyobb közösségekben élnek. Csak a soraikból kikerülő V. Sixtus pápa idején váltak igazán külön renddé. 1619-ben nyerték el függetlenségüket, ugyanakkor, amikor a kapucinusok. Ők vissza akartak térni a teljes szegénység eredeti eszményéhez, Szent Ferencet még külsőleg is utánozva (csuklya, szakáll).

Az ferences rend már Szent Ferenc életében az 1217-es nagykáptalanon elhatározta, hogy küldenek testvéreket Magyarországra. 1224-ben, feltehetően Esztergomban telepedtek meg először. 1232-ben lett a magyarországi önálló rendtartomány. 100 évvel később már 45 kolostoruk volt. IV. Béla nagy támogatója volt a rendnek. Sőt ő is és a felesége is a világi rend tagjai lettek. A ferenceseknek nem az elsődleges arculatuk a tanítás, de már a XVII.-XVIII. században több iskolát tartottak fenn. Ebből az államosítás után a szentendrei és az esztergomi iskola maradt.

A rend legfőbb vezetése a korábban Magyarországon működő két tartományból, a Mairánus és a Kapisztránus provinciából 2006 június 24-én létrehozta a Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartományt, mint a Kisebb Testvérek Rendjének egyetlen jogi egységét Magyarországon.

A rendi élet

A rend élén a minister generalis áll, akinek van egy tanácsadó testülete. Minden rendtartomány élén van egy tartományfőnök. A magyarországi Tartományfőnökség (melynek központja Budapesten, a Margit körút 23-ban található) a ferencesek magyarországi központi vezető és koordináló egysége, melynek feladata a rend hazai életének irányítása és intézményrendszerének fenntartása. A tartományfőnök munkáját a tartományfőnök helyettes és az ún. definatorok (öten) segítik. Illetve minden rendház élén áll egy házfőnök, akinek és minden más előljárónak engedelmességgel tartoznak a testvérek. A rendben a rendi káptalanon szavazással döntenek a tisztségekről. Illetve évente a definatorok a definitóriumon határoznak arról, hogy ki melyik rendházba kerüljön.

Ha valaki be akar lépni a rendbe, annak legalább fél éves jelöltidőt kell letöltenie. Ekkor még mint civil lakik a rendházban, ismerkedik a renddel, a szabályokkal. Ezután a tartományfőnök dönt arról, hogy engedi-e az illetőt noviciusnak. A novicius év kezdetén van a beöltözés, és ekkor választ magának az új testvér egy új nevet. A novicius év végén ideiglenes fogadalmat tesznek, amit évente megújítanak az örökfogadalomig. Ezt minimum három év után lehet kérni. Arról, hogy valakit engednek-e az örökfogadalomra, a már örökfogadalmas testvérek szavazással döntenek. Az örökfogadalom ünnepélyes keretek között zajlik, ahol a jelölt a következő fogadalmat teszi le: *„A Legszentebb Szentháromság dicséretére és dicsőségére. Én X.Y. testvér, isteni sugalmazástól indítva, az Evangélium és Urunk Jézus Krisztus nyomdokainak szorosabb követésére, a jelenlévő testvérek színe előtt, a te kezébe X.Y. testvér szilárd hittel és erős akarattal megfogadom a Szent és Mindenható atyaistennek, hogy életem egész idején engedelmeskedem, tulajdon nélkül és tisztaságban élek. Egyszersmind ígérem, hogy a Kisebb Testvérek Honorius pápa által megerősített életformáját és Reguláját a Kisebb Testvérek Rendjének konstitúciói szerint hűségesen megtartom. Én tehát teljes szívvel rábízom magam erre a testvéri közösségre, hogy a Szentlélek erejével, a Szeplőtelen Szűz Mária példájára, Szent Ferenc Atyánk és az összes szentek közbenjárásával a testvérek segítségével, Isten, az Egyház és embertársaim szolgálatában eljuthassak a tökéletes szeretetre.* Ezután az oltáron aláírják a szerzetesi fogadalom szövegét. Innentől kezdve a rend teljes jogú tagjaivá válnak. Ennek nem feltétele, hogy valaki pap legyen. De természetesen lehet. Általában ez az örökfogadalom után történik, amikor először diakónussá, majd pappá szenteli őket a püspök. A ferences rendnek van püspöke is. 1997. Vízkeresztjén Majnek Antalt püspökké szentelte a Szentatya, és kinevezte őt a Munkácsi Apostoli Kormányzóság előljárójává. 2002-ben pedig megyéspüspökké.

DOKUMENTUMAINK

CSOPORT NAPLÓ

Az óvodai csoportnapló tartalmazza:

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül
 - megadva a két és fél éves, a három-négy éves, a négy-öt éves, az öt-hat éves a hat-hét éves gyermekek számát,
- a sajátos, egyéni bánásmódot igénylő gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,
- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó hetirendet, napi bontásban, és a hozzá fűződő reflexiót

Óvodánkban az alábbi időtartamok jellemzik a nevelési terveinket.

- **Befogadási terv:** szeptember 1 - szeptember 31-ig időtartamra az új és régi gyerekekre vonatkozóan. Kiértékelése a gyerekek fejlődési naplójában található.
- **Nevelési tervek:** október 1 - december 31-ig kiértékelése
január 1- május 31-ig kiértékelés
nyári nevelési terv: június 1 - augusztus 31-ig

FEJLŐDÉSI NAPLÓ

Törvényi háttér:

363/2012. (XII.17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

Az óvodai élet megszervezése 4. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet

63. § (1) Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

(2) Ha a gyermeket nevelő óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tartja, az óvoda vezetője tájékoztatja a szülőt az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt köteleességekről, továbbá a köteleességek nem megfelelő teljesítéséből eredő következményekről, valamint az Nkt. 72. § (4) bekezdésében foglalt jogokról.

(3) Amennyiben a szülő az óvoda döntésében foglaltaknak önként nem tesz eleget, az óvoda vezetője az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint (4) bekezdésében foglaltak alapján a szülői egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerint illetékes kormányhivatalt.

(4) Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább félévenként – rögzíti. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

93.§ (4) A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek anamnézisének, valamint a testi, szociális, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésével kapcsolatos információkat képességekre, készségekre részleteiben lebontva tartalmazza az óvodai nevelés teljes időszakára kiterjedően

22/2013.(III.22.) EMMI rendelet 18.§. A R. a következő 93/A. §-sal egészül ki:

93/A. § (1) A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

- a gyermek anamnézisének,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését elősegítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedéseire tett javaslatait,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket

ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A program érvényességének ideje: határozatlan

Módosításának indokai lehetnek:

Kötelező:

- törvény módosítás
- fenntartó által meghatározott feladatváltás

Lehetséges:

- nevelőtestületi igény
- szakmai igény
- minőségfejlesztési munka eredményeinek beépítése, ill. kevésbé eredményes elképzelések elhagyása
- az óvoda bővítése

A helyi nevelési program nyilvánossága:

Egy példány az óvodavezető irodájában.

Az óvoda honlapján.

Budapest, 2023.

EGYETÉRTÉSI NYILATKOZAT

Véleményezés

LEGITIMÁCIÓ

Az óvodai nevelési programot a nevelőtestület nevében elfogadta:

1. Szülők közössége nevében:

2. Fenntartó nevében:

Berhidai Lajos Géza
Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány
tartományfőnök